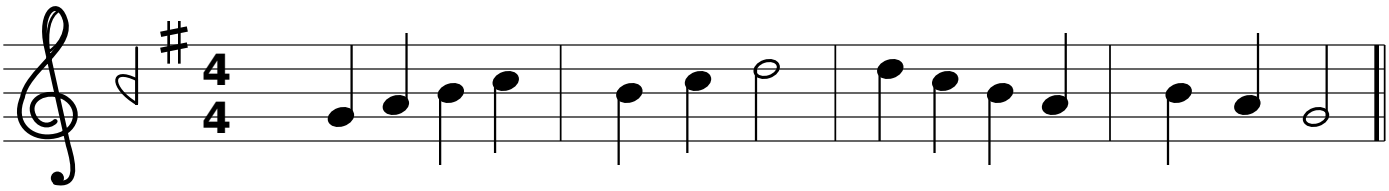**IGNOVA**
MUSICAL ARTS

Türk Müziği Nazariyatı

Kitap 1 Başlangıç

Perde nota ritim usul ve ilk makam çalışmaları

Görsel rehberler ve kısa uygulamalar

Sürüm 3.1

5 Ekim 2026

Başlangıç seviyesi çalışma kitabı

Bu kitapla nasıl çalışılır

Bu kitapla notayı okuyacak, küçük usulleri uygulayacak ve ilk makam cümlelerini dinleyerek çalışacaksın. Bir oturumda tek hedef seç.

Bir sayfayı nasıl kullanırım

• Hazırlan: Hedefi oku. Anahtarı, ölçüyü ve gerekli işareti göster.

• Dinle ve dene: Öğretmenin ses örneğini dinle. Önce bir ölçü veya iki sesle başla.

• Birleştir: Küçük parçalar doğru olduğunda örneğin tamamını uygula.

• Kontrol et: Cevabını karşılaştır. Hatanın ritimde mi, nota konumunda mı, ses ilişkisinde mi olduğunu söyle.

Kısa bir oturum

Yaklaşık iki dakika hazırlan ve dinle; üç dakika dene; iki dakika kontrol et. Kalan zamanda seçtiğin küçük parçayı yeniden uygula. Süreyi kendi hızına göre değiştir.

Perdeyi sesle öğren

Türk sanat müziği örnekleri Arel-Ezgi-Uzdilek yazımıyla verilir. Portedeki konum yazılı konumdur. Seslendirilecek yükseklik çalgı, ahenk ve rahat ses alanıyla birlikte seçilir. Perde ilişkisini öğretmenin ses örneğiyle çalış. [1, 2, 12]

Dinleme görevlerini öğretmen canlı seslendirir. Video ve ses dosyaları ayrı üretim aşamasındadır. Piyano nota ve ritim çalışmasında kullanılabilir; makam perdeleri için öğretmen örneğine başvur.

Sekiz bölümün her biri yedi sayfadır. Bölüm içinde kısa anlatım, alıştırma ve bir rehber uygulama vardır. Kitapta 48 bölüm kontrol sorusu ve 16 bölüm sonu uygulaması bulunur.

Yazma alanını basılı kopyada veya PDF not alma aracında kullan. Sayfa altındaki İçindekiler bağlantısıyla bölüm seçimine dön. Cevaplara denemenden sonra bak.

Üç kitaplık öğrenme yolu

Aynı kavramlara her kitapta daha geniş örneklerle döneceğiz. İlk kitapta nota, perde ve cümle ilişkisi kurulur; sonraki kitaplarda ayrıntılı seyir ve eser analizi geliştirilir.

Kitap	Temel kapsam	Kitap sonunda
1 Başlangıç	Ses ve nota; ritim ve küçük usuller; perde adları; aralık ve çeşni; Rast Uşşak Hicaz; ilk seyir ve solfej	Kısa bir cümleyi okur, ritmi korur, karar ve güçlü ilişkisini açıklar.
2 Orta	Perde ve aralık yazımını derinleştirme; yeni usuller; Hüseynî Nevâ Segâh Sabâ Nihavend örnekleri; asma karar; göçürme; form ve dikte	Seyir haritası çıkarır, kısa eser bölümlerini analiz eder, perdeleri bağlam içinde uygular.
3 İleri	Birleşik makamlar ve geçkiler; büyük usuller; ahenk; tarihsel nazariyat karşılaştırması; icra ve transkripsiyon; makamsal düzenleme	Kaynaklı analiz yapar; notasyon ve icra tercihlerini gerekçelendirir.

Bu dosya başlangıç kitabıdır. Orta ve ileri kitaplar için tabloda bir öğrenme sırası vardır; bu iki kitabın tam metinleri ayrı hazırlanacaktır.

Kendi hızını seç

Sekiz bölüm için 16 haftalık bir örnek yol seçebilirsin. Her bölümde önce anlatım ve bir alıştırma, sonra rehber uygulama, son olarak değerlendirme çalışılır. Zorlandığın sayfayı iki oturuma ayır.

Nota okumayı biliyorsan ilk bölümün değerlendirmesini öğretmeninle dene. Perde adları veya usul uygulaması yeniyse ilgili bölüme başlangıçtan dön. Yaş tek başına seviye belirlemez.

İçindekiler

Bölüm	Konu	Sayfa
1	Ses ve nota	5-11
2	Ritim ölçü ve usul	12-18
3	Türk müziğinde perdeler	19-25
4	Aralıklar ve çeşniler	26-32
5	Dizi karar ve güçlü	33-39
6	Rast Uşşak ve Hicaz	40-46
7	Seyir göçürme form ve eşlik	47-53
8	Solfej ve kulak eğitimi	54-60

Ek	Sayfa
Final çalışması ve performans değerlendirmesi	61-62
Gerekçeli cevaplar ve öğretmen dinleme örnekleri	63-67
Kısa sözlük	68
Kaynakça ve ileri okuma	69-70
Nota yazma ve çalışma kaydı	71
İkinci kitaba geçiş	72

Her bölümde kısa anlatımlar, uygulamalar, bir rehber sayfası ve bölüm sonu kontrolü vardır. Rehber sayfaları sırasıyla 10, 17, 24, 31, 38, 45, 52 ve 59’dur.

N kodları nota örneklerini gösterir. N01-N43 önceki çalışmalardır; N44-N49 yeni uygulamalardır. D, RD ve PD öğretmenin dinleme modelleridir. Bu kodları ezberlemek gerekmez.

Sayfa numarasına dokunarak bölüme geç; sayfa altındaki İçindekiler bağlantısıyla geri dön. Yazma alanları basılı çalışma veya PDF not alma aracı içindir.

Sesi tanıyalım

Bugünkü hedef: Ses yüksekliği, gürlük ve tını değişimlerini birer örnekle ayır.

Pest ve tiz, ses yüksekliğini anlatır. Hafif ve kuvvetli, gürlüğü anlatır. Aynı notayı kuvvetli söyleyebilirsin; nota aynı kalabilir. Tını, iki çalgının aynı notayı farklı duyurmasına yardım eden ses özelliğidir.

Duyduğum değişim	Adı	Deneme
Pestten tize hareket	Ses yüksekliği	Bir sesi söyle; sonra daha tiz bir ses üret.
Aynı seste hafif ve kuvvetli söyleme	Gürlük	Ses yüksekliğini koruyup gürlüğü değiştir.
Aynı notanın farklı çalgılarda duyulması	Tını	Öğretmenin aynı notayı iki farklı çalgıda çalsın.

Nota adları

Do, Re, Mi, Fa, Sol, La ve Si temel nota adlarıdır. Uluslararası harf karşılıkları sırasıyla C, D, E, F, G, A ve B’dir. Nota, sesi yazıyla göstermenin aracıdır. Türk müziğindeki özel perde adlarına üçüncü bölümde geçeceğiz.

Do	Re	Mi	Fa	Sol	La	Si
C	D	E	F	G	A	B

• Öğretmenin üç çift ses seslendirsin. Her çiftte pest/tiz ya da hafif/kuvvetli değişim olduğunu söyle.

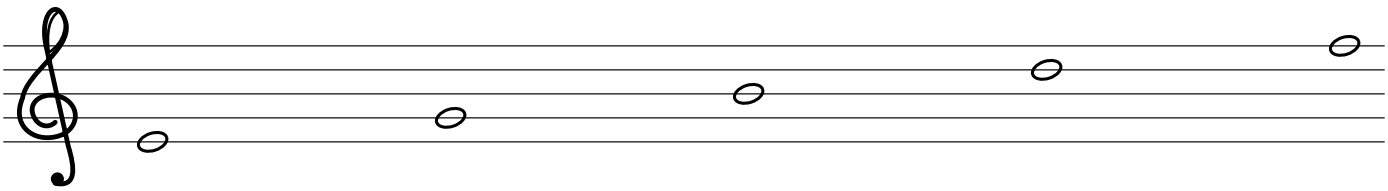
• Üç nota adı seç ve harf karşılığını yaz. Sonra harflerden nota adlarına geri dön.

Porte ve anahtar

Bugünkü hedef: Sol anahtarındaki bir notayı çizgi veya ara konumundan bul.

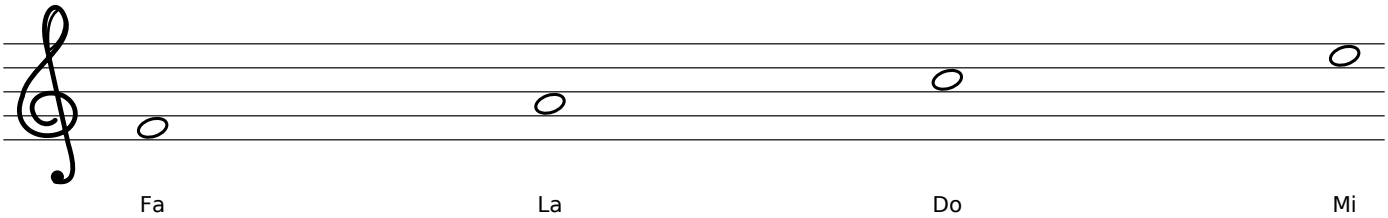
Porte beş çizgiden oluşur. Çizgileri ve araları alttan üste say. Nota başının çizgide mi arada mı olduğunu bul. Anahtar bu yere hangi nota adının geleceğini gösterir.

Çalışma N01

Sol anahtarında çizgi notaları. Anahtarın merkezindeki kıvrım ikinci çizgideki Sol'u gösterir.

Çalışma N02

Sol anahtarında ara notaları. Önce ilk aradaki Fa'yı bul; sonra sırayla ilerle.

Çözümlü örnek

Sol anahtarında ikinci çizgi Sol'dür. Hemen üstündeki ara La, bir üst çizgi Si'dir. Çizgiden çizgiye geçerken aradaki nota adını da say.

- N01'deki notaları soldan sağa oku; ardından sağdan sola oku.
- Boş porteye ikinci çizgide Sol, ikinci arada La ve üçüncü çizgide Si yaz.

Yazma alanı

Sol anahtarında üç komşu nota

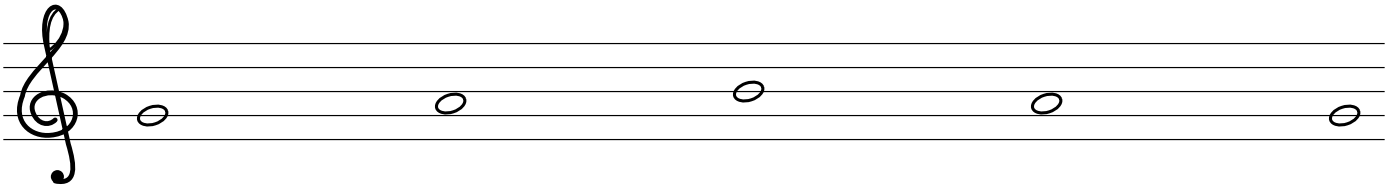
Bugünkü hedef: Sol, La ve Si’yi yerlerinden oku.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çözümlü örnek

İkinci çizgi Sol’dür. Bir üst ara La, bir üst çizgi Si olur. Önce ikinci çizgiyi bul; komşu yerlere birer basamak ilerle.

Çalışma N33

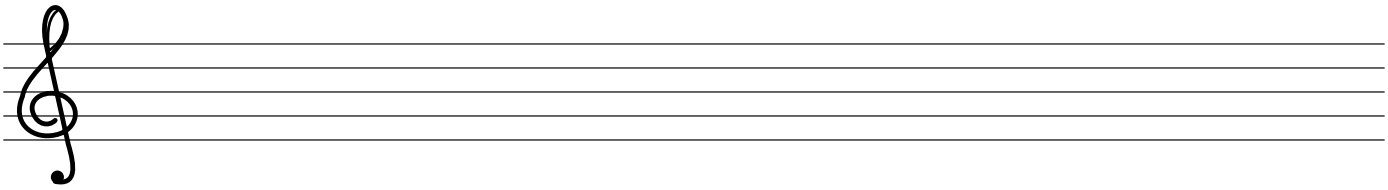
Önce nota adlarıyla yavaş oku. Süreleri bu çalışmada serbest bırak.

Dene

• İlk üç notayı göster ve adlandır. Sonraki iki notayla hangi yöne döndüğünü söyle.

• Boş porteye aynı beş notayı yaz. Sonra nota adlarını kapatıp tekrar oku.

Sol La Si La Sol dizisini yaz

Kontrol et: İlk ve son nota Sol; ortadaki en tiz nota Si. Notaların çizgi ve ara konumları doğru mu?

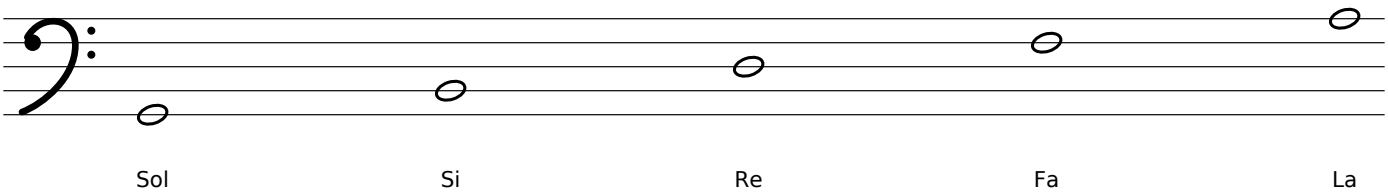
Takıldığında: Yalnız karıştırdığın iki komşu notayı bul; sonra beş notayı yeniden oku.

Fa anahtarı ve orta Do

Bugünkü hedef: Fa anahtarındaki Fa ile iki anahtarda yazılan orta Do konumunu bul.

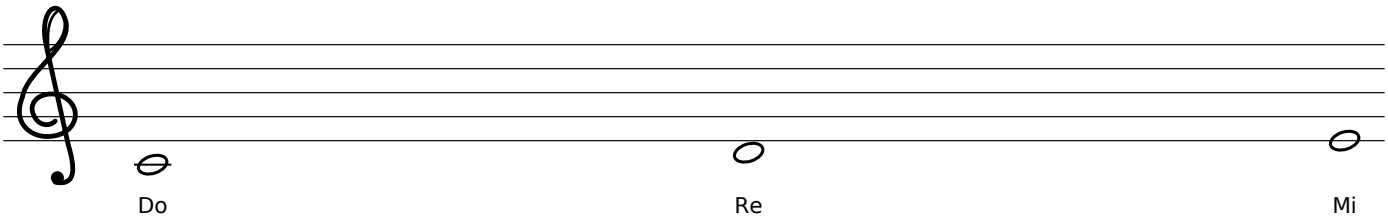
Fa anahtarının iki noktası dördüncü çizgiyi çevreler. Buradaki nota Fa’dır. Orta Do iki anahtarda farklı yerlere yazılır; aşağıdaki Do örnekleri aynı yazılı C4 konumunu gösterir.

Çalışma N03

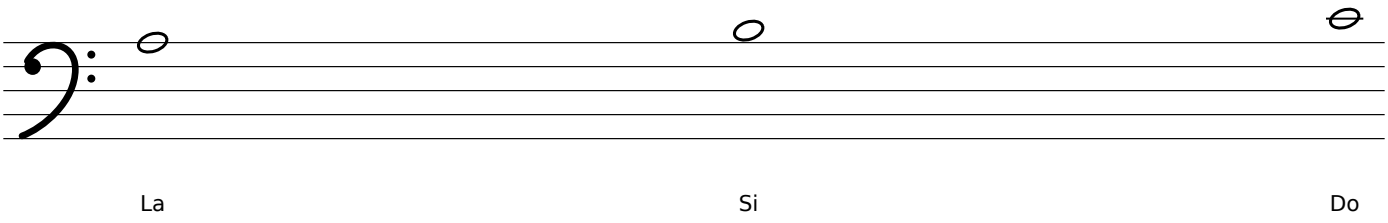

Fa anahtarında çizgi notaları.

Çalışma N04

Orta Do, Sol anahtarında portenin altındaki ilk ek çizgiye yazılır.

Çalışma N05

Aynı orta Do, Fa anahtarında portenin üstündeki ilk ek çizgidedir.

• N04 ve N05’teki Do’ları aynı çalgı sesiyle eşleştir. İkisi de aynı yazılı C4 konumunu gösterir.

• Fa anahtarında dördüncü çizgideki Fa’yı ve üçüncü aradaki Mi’yi bul. N03’te yalnızca çizgi notalarının verildiğine dikkat et.

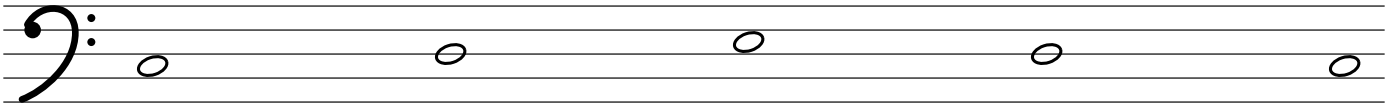
Fa anahtarında üç komşu nota

Bugünkü hedef: Fa anahtarında Do, Re ve Mi’yi yerlerinden oku.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Bu örneğin ilk notası Do’dur; ikinci arada bulunur. Bir üst çizgi Re, onun üstündeki ara Mi’dir. Dördüncü çizgideki Fa’yı dayanak olarak da kullanabilirsin.

Çalışma N34

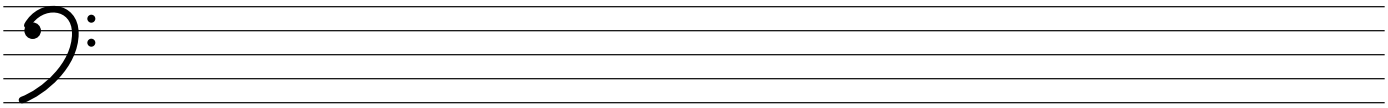

Bu Do, orta Do’dan bir oktav pest yazılmıştır.

• Beş notayı soldan sağa oku. Ardından sağdan sola oku.

• Aynı notaları boş porteye yaz. İlk notanın konumunu bir kez kontrol edip diğerlerini kendin bul.

Do Re Mi Re Do dizisini yaz

Kontrol et: İlk ve son nota Do; en tiz nota Mi. Orta Do ile bu Do’nun aynı yazılı oktavda olmadığını gösterebiliyor musun?

Takıldığında: Do-Re çiftini doğru bulduktan sonra Mi’yi ekle.

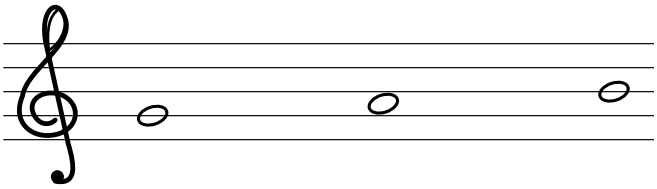
Anahtarı bul ve komşuya git

Bugünkü hedef: Önce anahtarın gösterdiği notayı bul; sonra komşu konuma ilerle.

Sol anahtarında ikinci çizgi Sol, Fa anahtarında dördüncü çizgi Fa için başlangıç noktandır. Çizgiden hemen üstteki aralığa çıkarken bir nota adı ilerlersin.

İki ayrı başlangıç noktası

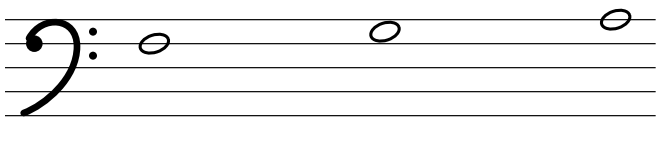
Sol anahtarı

Sol La Si

İkinci çizgiden yukarı ilerle.

Fa anahtarı

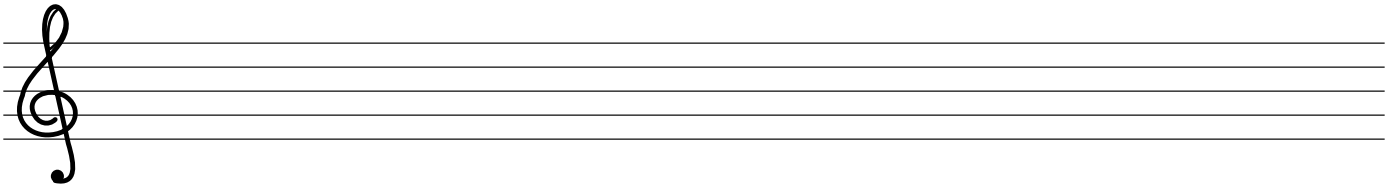
Fa Sol La

Dördüncü çizgiden yukarı ilerle.

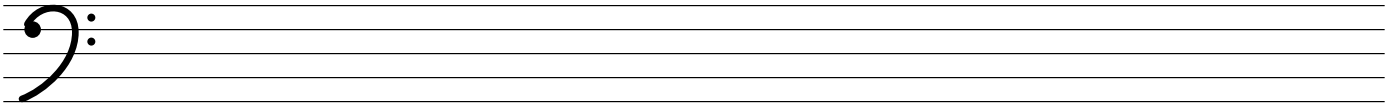
Önce göster sonra yaz

- Sol anahtarında ikinci çizgiye dokun. Bir üst aralık ve sonraki çizginin adını söyle.
- Fa anahtarında dördüncü çizgiye dokun. Üst aralık ve beşinci çizginin adını söyle.

Sol anahtarında Sol La Si yaz

Fa anahtarında Fa Sol La yaz

Kontrol et: Sol-La-Si ikinci çizgi, ikinci aralık, üçüncü çizgidedir. Fa-Sol-La dördüncü çizgi, dördüncü aralık, beşinci çizgidedir. İki anahtarı ayrı ayrı oku.

Takıldığında: Bütün porteyi saymak yerine önce anahtarın gösterdiği tek notayı yeniden bul.

Bugün düzelttiğim yer _____

Bölüm 1 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Aynı notayı daha kuvvetli söylemek hangi ses özelliğini öncelikle değiştirir?

2. La notasının harf karşılığı nedir?

3. Porte kaç çizgiden oluşur ve çizgiler hangi yönde sayılır?

4. Sol anahtarında ikinci çizginin nota adı nedir?

5. Fa anahtarında iki nokta hangi çizgiyi çevreler?

6. Orta Do, Sol ve Fa anahtarında nerelere yazılır?

Uygulama görevleri

• N01’den öğretmenin seçtiği üç notayı adlandır; sonra yerlerini boş porteye yaz.

• N04 ve N05’teki orta Do’yu aynı çalgıda göster. Ardından tını ve gürlük için birer değişim örneği yap.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

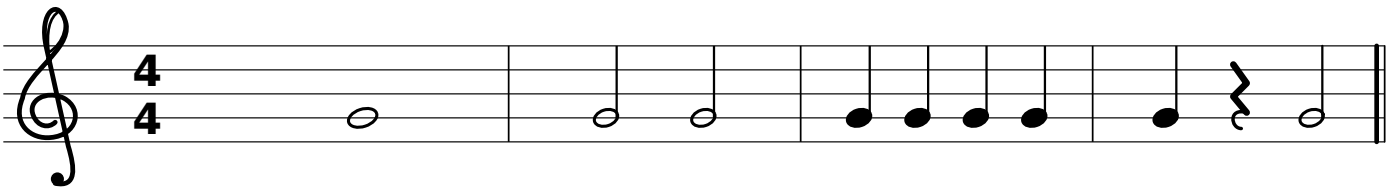
Tekrar çalışacağım konu _____

Süreyi sayalım

Bugünkü hedef: Dörtlük sayım birimiyle bir 4/4 ölçüyü tamamla.

Nabız, sürdürdüğün düzenli sayımdır. Ritim, bu sayım içindeki ses ve sus süreleridir. Tempo, sayımın hızıdır. Bu çalışmada bir sayım birimi dörtlüktür.

Çalışma N06

Dörtlük sayım biriminde birlik dört, ikilik iki, dörtlük bir birim sürer. Dörtlük sus bir birim sessizliktir.

4/4 ölçüde toplam dört dörtlük birim bulunur. Üstteki 4 birim sayısını, alttaki 4 dörtlük nota değerini belirtir. Her ölçü çizgisinden sonra yeni ölçü başlar.

Çözümlü örnek

İkilik + dörtlük + dörtlük sus = 2 + 1 + 1 = 4 dörtlük birim. Sus geldiğinde sesi kes, içindeki düzenli sayımı sürdür. İkiliği iki ayrı nota gibi yeniden başlatma.

- N06’yı önce yalnızca ritim olarak alkışla. Sonra aynı ritmi tek seste söyle.
- Dört sayım boyunca ayakla nabız tut; elinle bir ikilik ve iki dörtlük uygula.
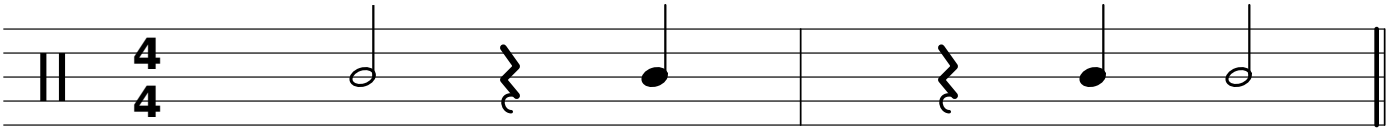
Uzun ses ve sus sırasında sayım

Bugünkü hedef: Ses kesilse de düzenli dört zamanlık sayımı sürdür.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Bu çalışmada dörtlük bir sayım, ikilik iki sayım sürer. İkiliği başlattıktan sonra sesi ikinci sayımda yeniden başlatma. Sus gelince ses üretme; sayımı sürdür.

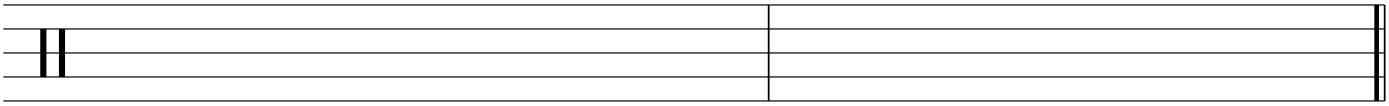
Çalışma N35

Her ölçü dört dörtlük birimdir. Birinci ölçüde ses 1-2, sus 3, yeni ses 4’tedir.

- Önce 1, 2, 3, 4 diye say; öğretmenin ritmi “ta” ile seslendirsin.
- Sonra rolleri değiştir. Sus geldiğinde ayak nabzını veya iç sayımını koru.

Bir ikilik ve bir dörtlük sus içeren iki ölçü yaz

Kontrol et: Her ölçüde toplam dört birim var mı? Uzun ses tek başlangıçla sürüyor mu?

Takıldığında: Yalnız ilk ölçüyü çalış; susun ardından dördüncü zamana gecikmeden gir.

Nîm Sofyanı iki zamanda uygulayalım

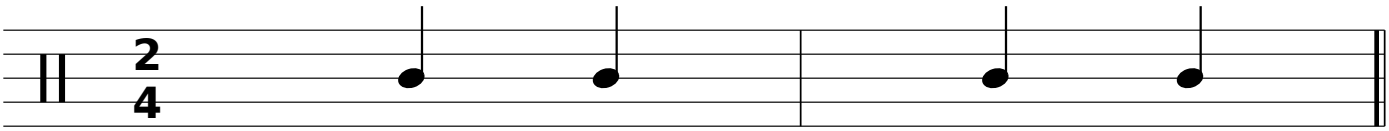
Bugünkü hedef: Kuvvetli ve hafif darpla iki zamanlık döngüyü uygula.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Nîm Sofyan iki zamanlı ve iki darblıdır. Bu sayfada 2/4 mertebesiyle çalışırız. İlk darb kuvvetli, ikinci darb hafiftir. [6]

Sayım	1	2
Hece	Düm	Tek
Başlangıç el modeli	Sağ el sağ diz	Sol el sol diz
Ağırlık	Kuvvetli	Hafif

Çalışma N36

İki döngüyü aynı sayım aralığıyla uygula. El modeli başlangıç öğretimi içindir.

- Önce yalnız 1, 2 say. Sonra Düm ve Tek hecelerini ekle.
- Öğretmenin sayarken iki darp yap. Dört döngüden sonra rollerinizi değiştirin.

Kontrol et: Her döngüde iki zaman ve iki darb var mı? Düm daha kuvvetli duyuluyor mu?

Takıldığında: Döngü dönüşünde hızlanıyorsan bir kez dur; öğretmenin verdiği yeni sayımla yeniden başla.

Sofyanı sayalım ve vuralım

Bugünkü hedef: Dört zamanı üç darpla uygula.

Usul, belirli süre ve ağırlık ilişkileri taşıyan darpların tekrar düzenidir. Darb, bu düzende yaptığın vuruştur. Sofyan dört zamanlı, üç darblıdır. Bu sayfada 4/4 mertebesiyle çalışırız. [7]

Sayım	1	2	3	4
Hece	Düm	Düm sürer	Te	Ke
El uygulaması	Sağ el	Yeni darb yok	Sol el	Sol el
Ağırlık	Kuvvetli	Süre devam eder	Orta	Hafif

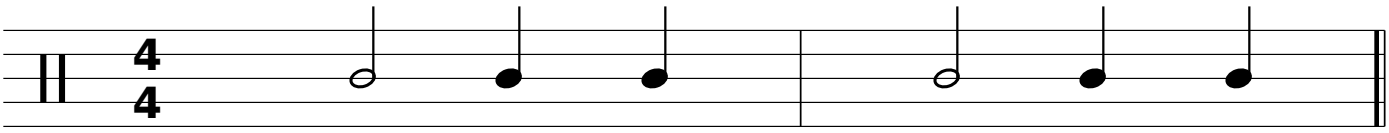
Önce bir döngü

• Yalnız 1, 2, 3, 4 diye düzenli say.

• 1’de sağ elinle sağ dizine hafifçe vur; 2’de yeniden vurma.

• 3’te Te, 4’te Ke için sol elinle sol dizine vur. Ardından aynı sayımla başa dön.

Çalışma N07

Düm iki, Te bir, Ke bir dörtlük birim sürer. Bu öğretim modeli çalgıya özgü vuruş tekniği yerine geçmez.

Kontrol et: Bir döngüde dört zaman sayıp üç darb yaptın mı? İlk darbın iki zamanlık süresini korudun mu?

Takıldığında: 2’de istemeden yeniden vuruyorsan yalnız ilk darbı çalış. Bir kez vurup iki zaman say; sonra Te ve Ke’yi ekle.
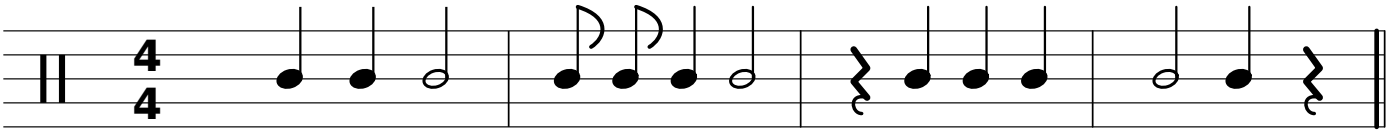
Düyek sekiz zamanlı ve beş darblı bir küçük usuldür. Bu bölümde 8/8 sayımı ve temel darb dizisi ayrıca çalışılır. [8]

Dört ölçü ritim çalışması

Bugünkü hedef: Sekizlik ve sus bulunan dört ölçüyü düzenli sayımla uygula.

Sekizlik, dörtlük sayım biriminin yarısı kadar sürer. Bir dörtlük birimi iki eşit parçaya bölersen iki sekizlik elde edersin. Bu alıştırmada dörtlük nabız sürerken sekizlikleri eşit söyle.

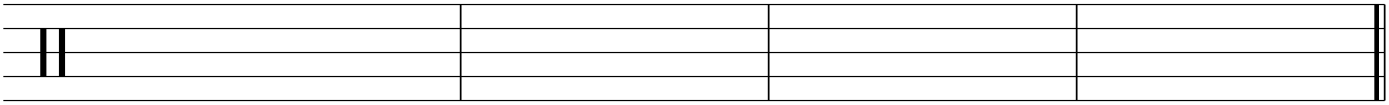
Çalışma N08

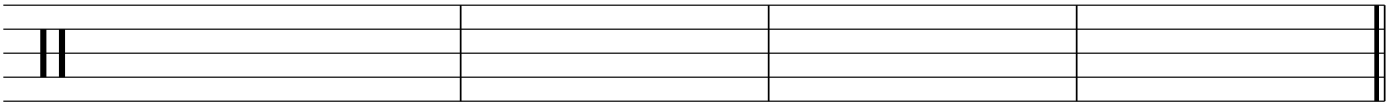

İlk denemede yavaş tempo seç. İkinci ölçünün ilk dörtlük birimini iki eşit sekizlikle doldur.

- Birinci turda yalnızca nabız tut; öğretmenin ritmi uygulasın.
- İkinci turda dört ölçünün tamamını alkışla. Suslarda elini vurma; sayımı sürdür.
- Aşağıya 4/4 ölçüde dört ölçülük başka bir ritim yaz. En az bir ikilik ve bir dörtlük sus kullan.

Yazma alanı

Kontrol: Her ölçü dört dörtlük birim ediyor mu? Sekizlikleri hızlandırmadan eşit bölebiliyor musun? Son ölçünün sonunda durup yeni bir döngüye aynı nabızla başlayabiliyor musun?

Düyek usulünü sekiz zamanda uygula

Bugünkü hedef: Sekiz düzenli sayım içinde beş darb yap.

Bu sayfada Düyek’in 8/8 mertebesini çalışıyoruz. Bir sayım bir sekizlik birimdir. Darbların süreleri 1 + 2 + 1 + 2 + 2 birimdir; toplam sekiz eder. [8]

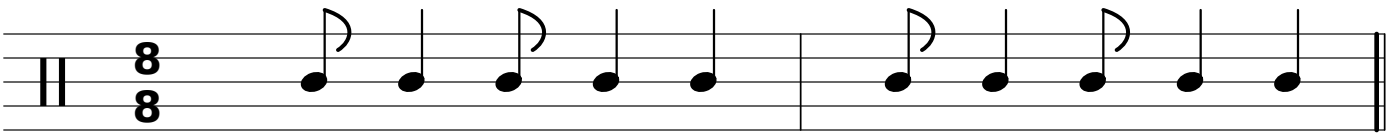
Sayım sürerken yeni darbın yerini izle

Sayılar düzenli ilerler.

Nokta yeni darbı, çizgi süren zamanı gösterir.

Çalışma N44

Düm Tek Tek Düm Tek. İki usul döngüsü. Sekizlik birimleri eşit hızda say.

Bir döngüyü kur

• Önce yalnız 1’den 8’e düzenli say.

• 1 Düm, 2 Tek, 4 Tek, 5 Düm, 7 Tek uygula. 3, 6 ve 8’de yeni darb yapma.

• Düm için sağ, Tek için sol eli dizde kullanabilirsin. Bu başlangıç modeli çalgı tekniğine göre öğretmenle uyarlanır.

Kontrol et: Sekiz sayım ve beş yeni darb var mı? İki birim süren Tek ve Düm sırasında sayım devam ediyor mu?

Takıldığında: Önce 1-2-3-4 parçasını, sonra 5-6-7-8 parçasını çalış. Birleştirince sekizli döngüyü kesmeden sürdür.

Yeni darb yapmadan sürdürebildiğim sayımlar _____

Bölüm 2 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Dörtlük sayım biriminde birlik ve ikilik kaç birim sürer?

2. 4/4 ölçüde ikilik + dörtlükten sonra kalan süreyi hangi sus tamamlar?

3. İki sekizlik toplam kaç dörtlük birim eder?

4. Sus sırasında düzenli iç sayım devam eder mi?

5. Sofyan kaç zamanlı ve kaç darblıdır?

6. Düyek kaç zamanlı ve kaç darblıdır? Bu örnekte hangi sayımlarda yeni darb başlar?

Uygulama görevleri

• N08’i dört ölçü boyunca sabit nabızla uygula. Sus ve sekizliklerde sayımı koru.

• Sofyan ve Düyek için önce sayımı, sonra darbı uygula. Süren zamanda yeniden vurmadığını göster.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

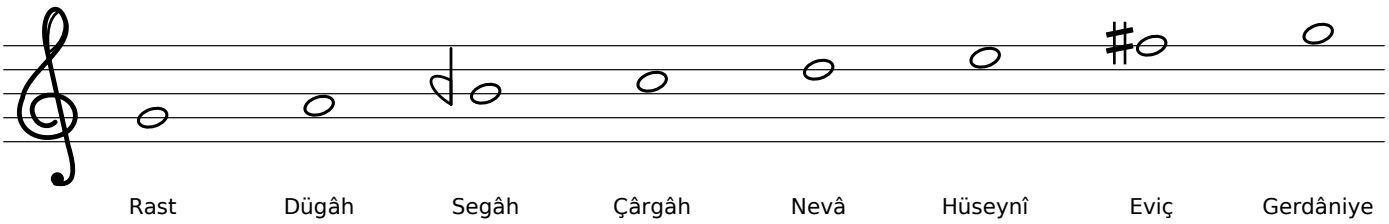
Tekrar çalışacağım konu _____

Perde adlarına ilk adım

Bugünkü hedef: Nota konumu ile Türk müziğindeki perde adını eşleştir.

Perde, Türk müziğinde ses konumuna verilen addır. Önce Rast, Dügâh, Çârgâh ve Nevâ'yı bul. Aşağıdaki tabloya gerektiğinde dön; bütün perde adlarını bir oturumda ezberlemek gerekmez. İcradaki ses karşılığını öğretmeninle dinle.

Çalışma N09

Perde konumları Sol anahtarında gösterilmiştir. Segâh için koma bemolü, Eviç için bakiye diyezi kullanılır. [3, 10]

Perde	Yazılı konum	Hatırlama noktası
Rast	Sol	Sol anahtarında ikinci çizgi.
Dügâh	La	Rast'ın üstündeki ara.
Çârgâh	Do	Üçüncü ara.
Nevâ	Re	Dördüncü çizgi.
Hüseynî	Mi	Dördüncü ara.
Gerdâniye	Üst Sol	Rast'ın bir oktav üstündeki yazılı Sol.

Çalışma: N09'u iki parçaya ayır. Önce Rast-Nevâ arasını, sonra Nevâ-Gerdâniye arasını adlandır. Bir oturumda bütün adları ezberlemek yerine her gün iki yeni perdeyi okuma ve dinlemeyle pekiştir.

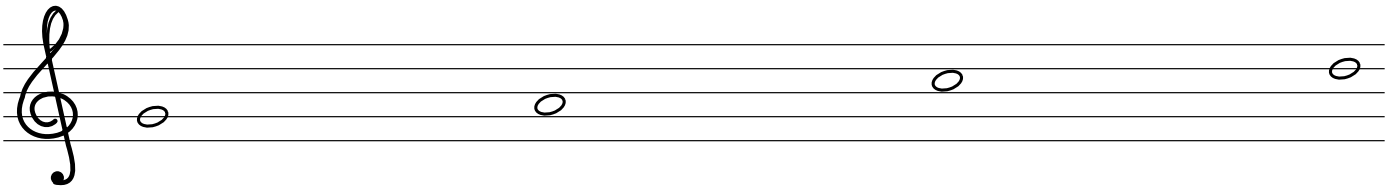
Dört perdeyi yerinden bulalım

Bugünkü hedef: Rast, Dügâh, Çârgâh ve Nevâ’yı notaya bakarak bul.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Perde	Yazılı nota	Sol anahtarındaki yer
Rast	Sol	İkinci çizgi
Dügâh	La	İkinci ara
Çârgâh	Do	Üçüncü ara
Nevâ	Re	Dördüncü çizgi

Çalışma N37

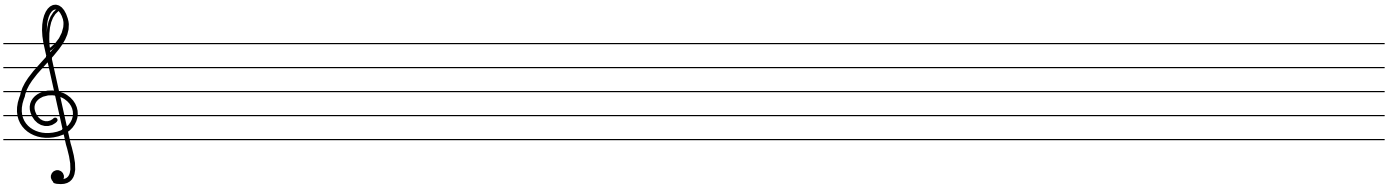

Bu tanıma çalışması tam bir dizi değildir. Aradaki bazı sesler seçilmemiştir.

• Tabloyu kapat. Dört notayı önce nota adıyla, sonra perde adıyla oku.

• Öğretmenin bir perde adı söylesin; sen yerini göster. İlk turda yalnız Rast ile Dügâh’ı kullan.

Dört perdeyi istediğin sırada yeniden yaz

Kontrol et: Nota konumu ile perde adını eşleştiriyor musun? Dinleme için öğretmenin aynı ses alanında örnek versin.

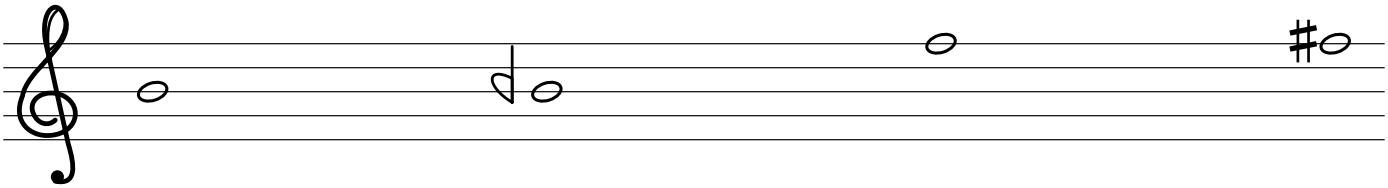
Takıldığında: Karıştırdığın iki perdeyi seç; önce konumlarını bul, sonra adlarını değişik sırayla söyle.

Aynı nota çevresindeki perdeler

Bugünkü hedef: Bûselik-Segâh ve Acem-Eviç çiftlerinin yazımını ve ses yönünü ayır.

Bûselik bu bölgede değiştirici işaretsiz Si’dir. Segâh aynı Si çevresinde koma bemolüyle yazılır. İki ad iki farklı perde konumunu belirtir.

Çalışma N10

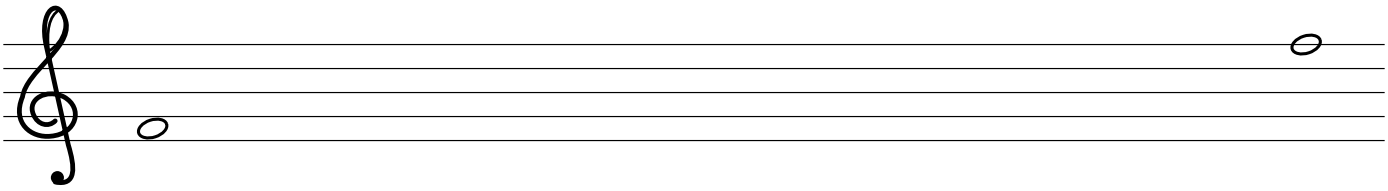

Bûselik Segâh Acem Eviç

Acem, üst Fa; Eviç ise aynı Fa çevresinde bakiye diyezli perdedir. [9, 10]

Fa adının farklı oktavlarda kullanılan perde adları da değişebilir. Sol anahtarının ilk arasındaki Fa, Acem Aşiran; üst çizgideki Fa, Acem adını alır. Bu kitapta sadece bu iki konumu ayıracağız. [9]

Çalışma N11

Acem Aşiran Acem

Bir oktavlık yazılı konum farkı. Çalgıya ve ahenge bağlı gerçek ses yüksekliğini öğretmenin belirler.

Dinle ve göster

• Öğretmenin Bûselik-Segâh çiftini uygun perdeleri verebilen ses ya da çalgıyla seslendirsin. Hangisinin daha pest olduğunu söyle.

• Acem-Eviç çiftini aynı biçimde dinle. İşareti kapatıp seslerin yönünü belirle.

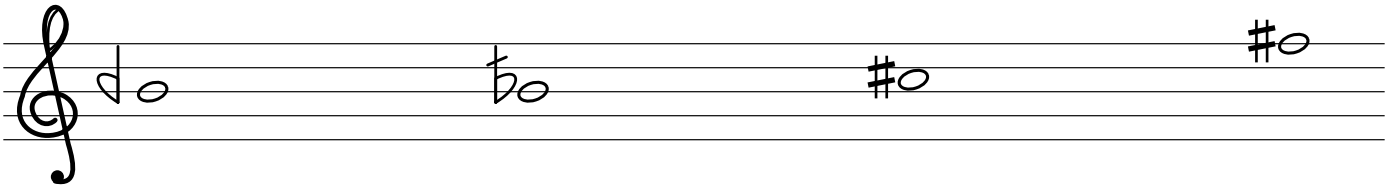
• Her çifti notaya bakarak yeniden adlandır; ses farkını yalnızca isim ezberiyle açıklama.

Değiştirici işaretleri okuyalım

Bugünkü hedef: İlk makamlarımızdaki değiştirici işaretleri şekillerinden tanı.

Bemol sesi pestleştirir, diyez tizleştirir. Arel-Ezgi-Uzdilek yazımında farklı büyüklükleri gösteren işaretler vardır. Burada yalnızca ilk makamlarımızın gerektirdiği işaretleri tanıtıyoruz. [12, 13]

Çalışma N12

Koma bemolü Bakiye bemolü Bakiye diyezi Bakiye diyezi

İşaretleri sayfa üzerindeki biçimleriyle tanı. Koma bemolü ile bakiye bemolünün şekilleri farklıdır.

Örnek	Perde adı	Bu kitaptaki yazım
Si çevresinde koma bemolü	Segâh	Kuramsal yazımda bir koma pestleştirme.
Si çevresinde bakiye bemolü	Dik Kürdî	Kuramsal yazımda dört koma pestleştirme.
Do çevresinde bakiye diyezi	Nîm Hicaz	Kuramsal yazımda dört koma tizleştirme.
Fa çevresinde bakiye diyezi	Eviç	Kuramsal yazımda dört koma tizleştirme.

Koma, küçük perde farklarını anlatmak için kullanılan bir aralık birimidir. Bu sayfadaki sayılar yazımın kuramsal tarifidir. İcrayı yalnızca sabit sayılarla öğrenmek yerine örneği dinle ve öğretmeninle tekrar et.

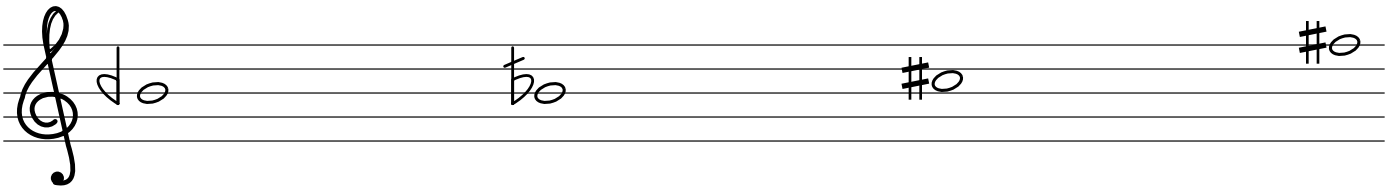
Do çevresindeki Nîm Hicaz perdesini, Hicaz makamının adı nedeniyle doğrudan “Hicaz perdesi” diye adlandırma. Arel-Ezgi-Uzdilek yazımında bu iki perde adı farklı konumları belirtir. [5]

İşareti seç ve perdeyi adlandır

Bugünkü hedef: Koma bemolü ile bakiye bemolünü ayır.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çalışma N38

İlk iki notanın harfi Si’dir; kullanılan işaret ve perde adı farklıdır.

Dene

• İlk işaretin şeklini N12 ile karşılaştır; perde adını yaz.

• İkinci işareti N12 ile karşılaştır; perde adını yaz.

• Üçüncü ve dördüncü notaların harfini, işaretini ve perde adını söyle.

Cevap alanı 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____

Önce dinle sonra karşılaştır

Öğretmenin ilk iki perdeyi aynı ses alanında seslendirsin. Yazılı işaret ile duyduğun farkı birlikte takip et.

Kontrol et: Sıra Segâh, Dik Kürdî, Nîm Hicaz, Eviç’tir. İlk iki işaretin biçimleri farklı; son iki işaret aynı tür bakiye diyezidir. [5, 10, 12, 13]

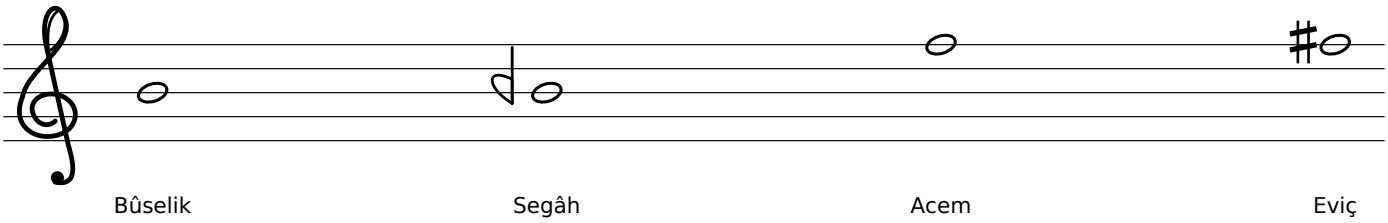
Takıldığında: İlk turda yalnız Segâh ve Dik Kürdî çiftini karşılaştır.

Perde adını üç adımda bul

Bugünkü hedef: Anahtarı, nota konumunu ve işareti birlikte kullan.

İlk bakışta yalnız işarete göre ad verme. Önce Sol anahtarını gör; sonra nota harfini bul; en son değiştirici işareti okuyup perde adını söyle.

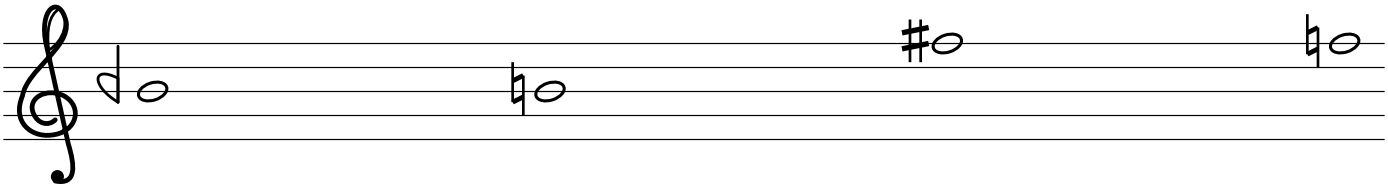
İki nota konumu iki ayrı karşılaştırma

Nota konumu aynı olabilir; işaret perde ilişkisini değiştirir.

Sırayı değiştirmeden oku

Çalışma N45

Bu kez perde adları yazılı değil. Bekar işareti bu örnekte önceki değiştiriciyi kaldırır.

• Her nota için önce harfi söyle. Sonra işareti göster ve perde adını yaz.

• Öğretmenin ilk çifti seslendirsin. Aynı yazılı harfin iki ayrı perde ilişkisinde kullanıldığını dinle.

Sıra 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____

Kontrol et: Sıra Segâh, Bûselik, Eviç ve Acemdir. Si çevresindeki çift ile üst Fa çevresindeki çifti ayrı çalış. [9, 10, 12, 13]

Takıldığında: İşareti karıştırıyorsan N12’ye dön; nota konumunu karıştırıyorsan önce anahtardan başlayarak harfi bul.

Bugün düzelttiğim yer _____

Bölüm 3 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Bu kitaptaki yazılı Rast ve Dügâh konumlarının nota adları nelerdir?

2. Bûselik ile Segâh yazımında hangi fark vardır?

3. Üst Fa konumundaki Acem ile Eviç arasında hangi yazım farkı vardır?

4. Koma bemolü ile bakiye bemolü aynı işaret midir?

5. Hicaz makamının alt dörtlüsünde kullanılan bakiye diyezli Do’nun perde adı nedir?

6. Rast ve Gerdâniye arasında hangi yazılı oktav ilişkisi vardır?

Uygulama görevleri

• N09’dan seçilen dört perdeyi öğretmeninle sırayla bul ve adlandır.

• Bûselik-Segâh ve Acem-Eviç çiftlerini önce dinleyerek, sonra notaya bakarak karşılaştır.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

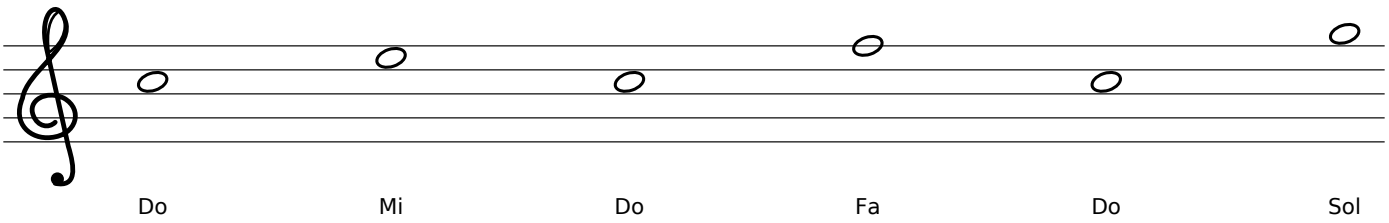
Tekrar çalışacağım konu _____

Aralıkları sayalım

Bugünkü hedef: İlk ve son notayı birlikte sayarak aralığın sayı adını bul.

Aralık, iki ses arasındaki yükseklik ilişkisidir. Sayı adını bulurken ilk ve son notayı birlikte say. Do-Mi için Do, Re, Mi: üç nota adı, yani üçlü. Do-Fa için dört nota adı, yani dörtlü.

Çalışma N13

Soldaki çift üçlü, ortadaki dörtlü, sağdaki beşlidir.

Sayı adı tek başına aralığın ses büyüklüğünü tam açıklamaz. Örneğin bir perdedeki değiştirici işaret, aynı nota adlarıyla sayılan iki sesin birbirine uzaklığını değiştirebilir.

Başlangıç ve bitiş	Sayı adı	Sayım
Rast-Dügâh	İkili	Sol La
Dügâh-Çârgâh	Üçlü	La Si Do
Dügâh-Nevâ	Dörtlü	La Si Do Re
Rast-Nevâ	Beşli	Sol La Si Do Re
Rast-Gerdâniye	Oktav	İlk Sol’den üst Sol’e sekiz nota adı

• Çârgâh-Nevâ ve Çârgâh-Hüseynî aralıklarını nota adı sayımıyla bul.

• Öğretmenin aynı başlangıçtan iki farklı ikinci perde seslendirsin. Daha geniş ve daha dar olanı göster.

Aralığı adım adım sayalım

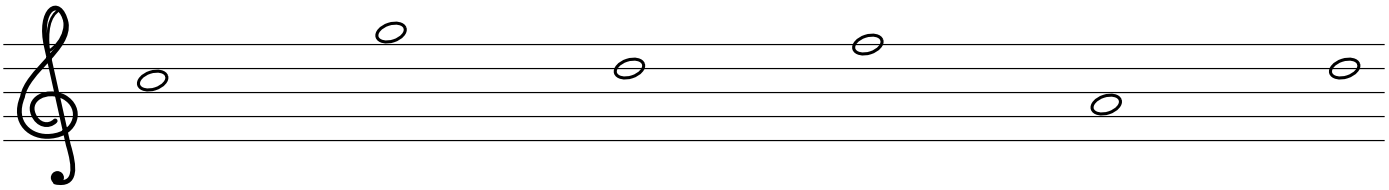
Bugünkü hedef: Bir aralığın sayı adını iki uç notayı da sayarak bul.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çözümlü örnek

Do’dan Sol’e say: Do, Re, Mi, Fa, Sol. Beş nota adı saydın; aralığın sayı adı beşlidir. Aradaki notalar çalınmasa da sayıma girer.

Çalışma N39

Üç ayrı çift var. Her çiftin ilk ve son notasını birlikte say.

- İlk çifti modelle karşılaştır. İkinci çift için Re’den Fa’ya say.
- Son çift için La’dan Re’ye say. Saydığın nota adlarını aşağıya yaz.

İkinci çiftin sayımı _____

Üçüncü çiftin sayımı _____

Kontrol et: Çiftler sırasıyla beşli, üçlü ve dörtlüdür. Re-Mi-Fa üç; La-Si-Do-Re dört nota adı içerir.

Takıldığında: İlk notayı “bir” diye say; son notaya kadar her nota adını sırayla söyle.

Aralık büyüklüğü ve koma

Bugünkü hedef: İki aralık adının sayıdan başka hangi ses ilişkisini anlattığını fark et.

Bu tablo bazı aralık adlarının Arel-Ezgi-Uzdilek kuramındaki büyüklüklerini gösterir. Tabloyu başvuru için kullan. Önce bir ses çiftini dinle; sonra o çiftin aralık adına bak. [12, 14]

Aralık adı	Kuramsal koma sayısı	Bu kitapta kullanım
Koma	1	Segâh yazımındaki küçük değişimi tanıma.
Bakiye	4	Bakiye diyez ve bemolünü tanıma.
Küçük mücennep	5	Hicaz dörtlüsünün dış aralıkları.
Büyük mücennep	8	Rast ve Uşşak kalıplarında karşılaştırma.
Tanini	9	Başlangıç çeşnilerinde geniş ikili.
Artık ikili	Bu Hicaz örneğinde 12	Hicaz dörtlüsünün ortasındaki geniş aralık.

Bir oktavı 53 eşit parçaya bölmek, sayısal karşılaştırma için kullanılabilen bir modeldir. Arel-Ezgi-Uzdilek perdeleriyle bu modelin bütünü ve yaşayan icra birebir aynı kabul edilmez. Kitabın başlangıç düzeyinde odak noktası, ses ilişkisini tanımaktır. [12]

Çözümlü örnek

Rast’tan Dügâh’a kuramsal aralık taninidir. Dügâh’tan Segâh’a aralık büyük mücenneptir. İkisinin nota adı sayımı “ikili” olsa da büyüklük tarifleri farklıdır.

• Tablodaki tanini ile büyük mücennebi karşılaştır: hangisinin kuramsal sayısı daha büyüktür?

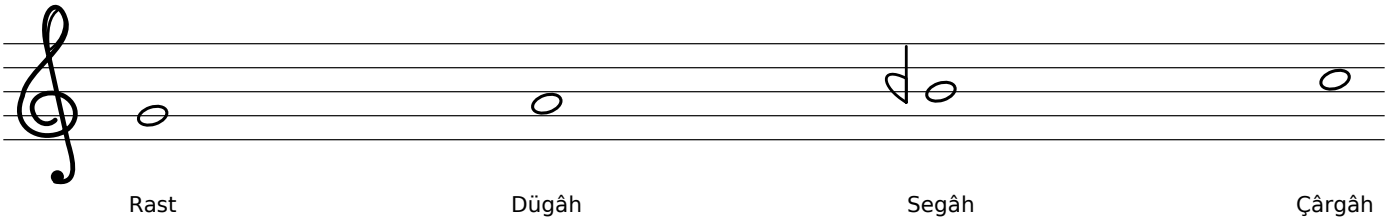
• Öğretmenin bu iki aralığı farklı başlangıçlardan seslendirsin. Önce büyüklük ilişkisini duy, sonra adlandır.

Çeşniyi ses ilişkisiyle tanıyalım

Bugünkü hedef: Rast, Uşşak ve Hicaz dörtlülerini ayrı ayrı dinleyip karşılaştır.

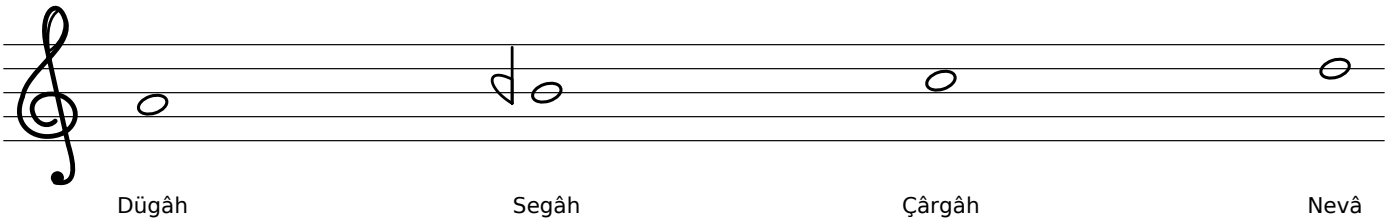
Çeşni, bir perde çevresindeki aralıkların ve kısa cümlelerin verdiği belirgin ses ilişkisidir. Dörtlü dört ses, beşli beş ses içerir. Önce yalnız bir kalıbı dinle ve oku; sonra diğer kalıpla karşılaştır.

Çalışma N14

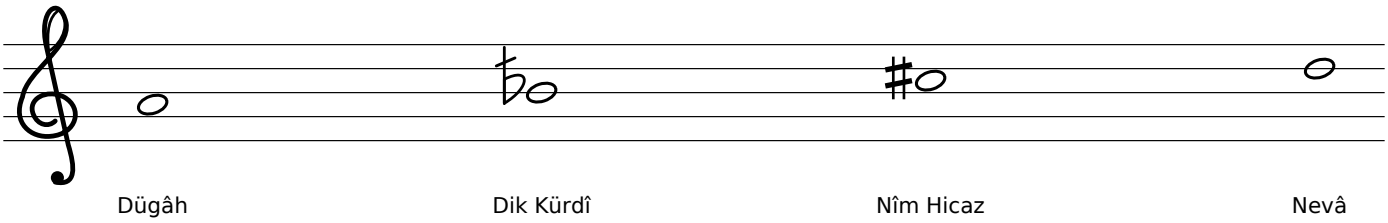

Yerinde Rast dörtlüsü. Kuramsal ardışık aralıklar 9 + 8 + 5’tir.

Çalışma N15

Yerinde Uşşak dörtlüsü. Yazılı kuramsal aralıklar 8 + 5 + 9’dur; icra ayrıntısı öğretmenle çalışılır.

Çalışma N16

Yerinde Hicaz dörtlüsü. Bu kuramsal gösterimde 5 + 12 + 5 aralık düzeni vardır.

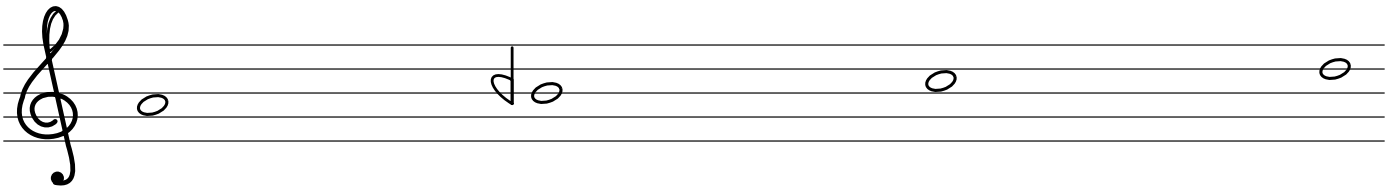
Öğretmenin her kalıbı önce sıralı, sonra kısa bir cümle içinde seslendirsin. Hicaz örneğinde ortadaki geniş aralığı; Uşşak örneğinde başlangıç iki ses arasındaki ilişkiyi dinle. Bu kısa kalıplar tam makam seyri yerine geçmez. [3, 4, 5]

Uşşak ve Hicazı ayrı ayrı dinleyelim

Bugünkü hedef: İki alt dörtlünün ikinci ve üçüncü perdelerini karşılaştır.

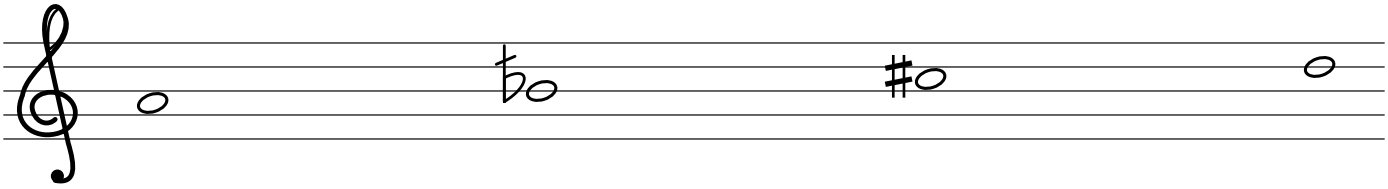
Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çalışma N15

İlk turda yalnız Uşşak dörtlüsünü dinle. Öğretmenin Segâh örneğine dikkat et.

Çalışma N16

İkinci turda aynı başlangıçtan Hicaz dörtlüsünü dinle.

• İki örneğin başlangıç ve bitiş perdelerini göster.

• İkinci ve üçüncü perde adlarını ayrı ayrı yaz.

• Öğretmenin kalıpları karışık sırayla seslendirsin. Duyduğun ilişkiyi tekrar et; sonra notayla karşılaştır.

Uşşak iç perdeleri _____

Hicaz iç perdeleri _____

Kontrol et: İki örnekte uçlar Dügâh ve Nevâ’dır. İç perdeler Uşşak’ta Segâh-Çârgâh; Hicaz’da Dik Kürdî-Nîm Hicaz’dır. [4, 5]

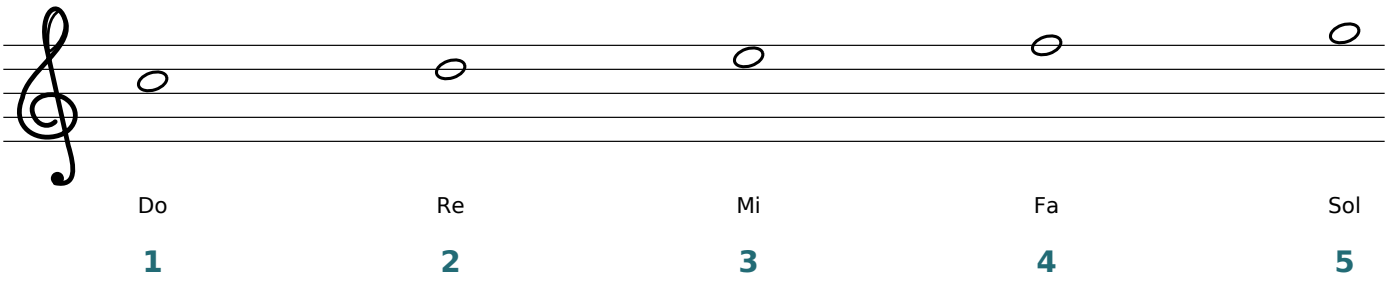
Takıldığında: Bütün kalıbı hızla okumak yerine yalnız ikinci ve üçüncü perde çiftini dinle.

Aralıkta iki ucu da say

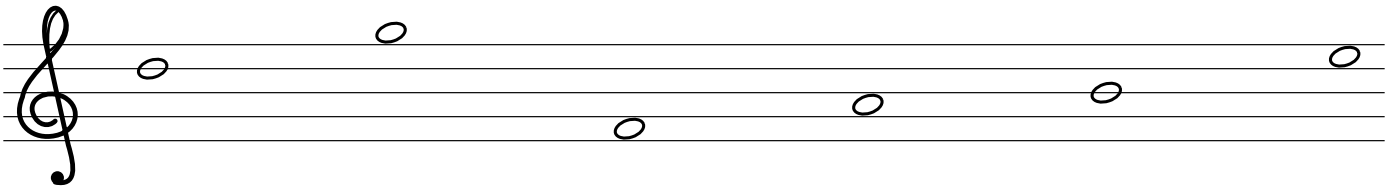
Bugünkü hedef: İlk ve son nota adını sayımdan çıkarmadan aralığı adlandır.

Do ile Sol arasında aralık adını bulurken Do-Re-Mi-Fa-Sol sayılır. İlk nota birdir; Sol beşinci adımdır. Bu sayım beşliyi gösterir.

Çözümlü sayım her nota adını içerir

Çalışma N46

Üç ayrı çift. İkinci çift daha pest bir bölgede yazılmıştır; sayım kuralı aynıdır.

- İlk çift için Re’den Sol’e nota adlarını sırala.
- İkinci ve üçüncü çiftin sayımını yaz. Sonra aralık adını söyle.

Birinci çift _____ İkinci çift _____ Üçüncü çift _____

Kontrol et: Re-Mi-Fa-Sol dörtlü; Fa-Sol-La üçlü; Si-Do-Re-Mi dörtlüdür. Seslerin pest veya tiz bölgede yazılması bu nota adı sayımını değiştirmez.

Takıldığında: Yalnız aradaki notaları saydıysan ilk notayı bir diye alıp yeniden başla.

Bugün düzelttiğim yer _____

Bölüm 4 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Do-Mi aralığının sayı adı nedir? İlk ve son notayı sayarak açıkla.

2. Rast-Nevâ ve Dügâh-Nevâ aralıklarının sayı adları nelerdir?

3. Bir dörtlü kalıbı kaç ses içerir?

4. Bir beşli kalıbı kaç ses içerir?

5. Bu kitaptaki kuramsal tabloda tanini ve büyük mücennep kaç komadır?

6. N16’daki Hicaz dörtlüsünde en geniş ardışık aralık hangi iki perde arasındadır?

Uygulama görevleri

• N14, N15 ve N16’yı nota ve perde adlarıyla ayrı ayrı oku. Başlangıç ve bitiş perdelerini göster.

• Öğretmenin Hicaz dörtlüsünü iki farklı rahat ses yüksekliğinde örneklesin. Ortadaki geniş aralığı işitip tekrar et.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

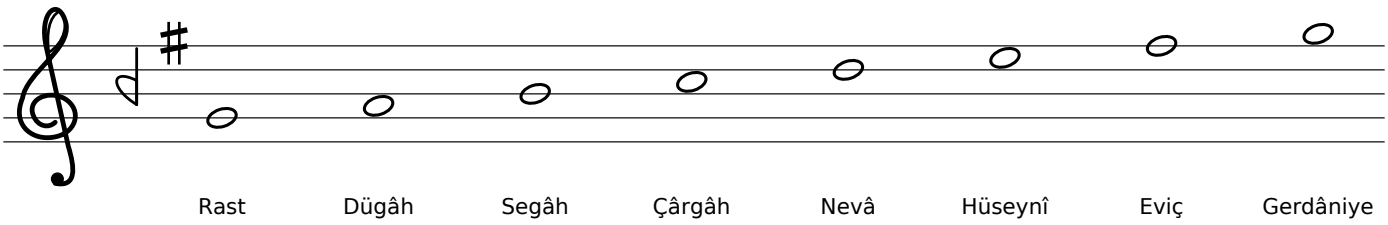
Tekrar çalışacağım konu _____

Dizi ve ses sırası

Bugünkü hedef: Rast dizisini iki küçük parçada oku.

Dizi, sesleri belirli aralıklarla sıralar. Makamı çalışırken ses sırasının yanında başlangıcı, kalışları, cümle yönünü ve kararı da dinleriz.

Çalışma N17

Rast için başlangıç dizisi. Donanımdaki işaretler ilgili notaların perde konumunu belirtir. [3]

Donanım, anahtardan sonra yer alan değiştirici işaretlerdir. N17’de Si için koma bemolü ve Fa için bakiye diyezi vardır. Aynı işareti her notanın önünde yeniden yazmaya gerek kalmadan bu ses ilişkisi okunur.

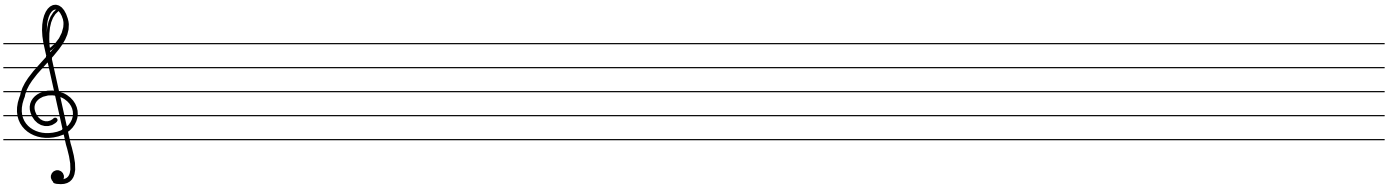
Oku ve bağlantı kur

• Diziyi iki parçada oku: Rast-Nevâ ve Nevâ-Gerdâniye.

• Birinci parçanın beş, ikinci parçanın dört ses içerdiğini göster. Nevâ iki parçanın ortak sesidir.

• Diziyi çıkıcı ve inici yönde adlandır. İnici icrada kullanılabilecek değişimleri makam bölümünde öğretmeninle ele al.

Rast dizisinin ilk beş sesini yaz

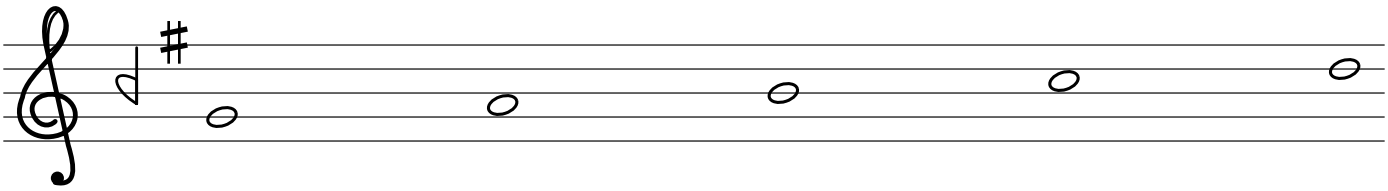

Diziyi iki küçük parçaya ayıralım

Bugünkü hedef: Rast dizisindeki iki parçanın ortak Nevâ perdesini bul.

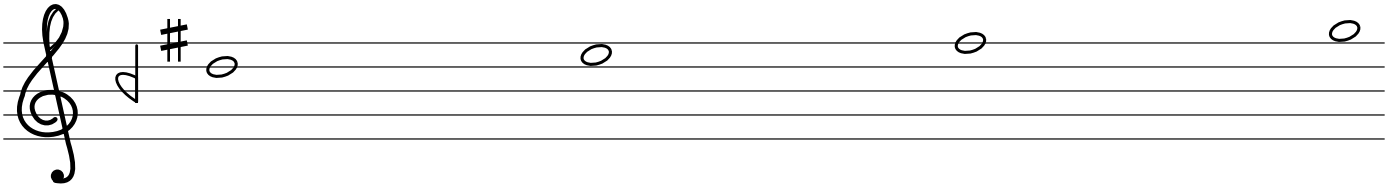
Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çalışma N40

Rast-Nevâ: beş ses.

Çalışma N41

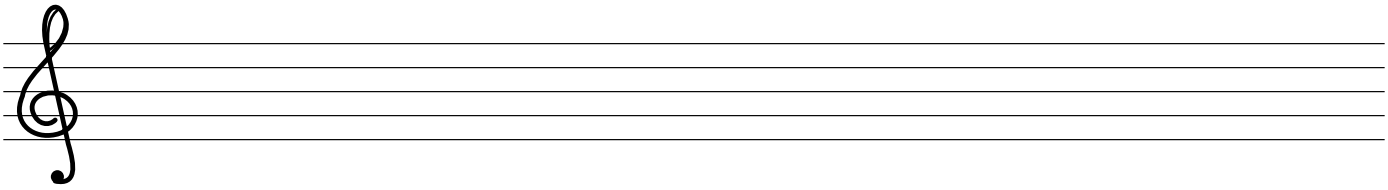
Nevâ-Gerdâniye: dört ses.

• Önce alt parçayı oku. Doğru bulduktan sonra üst parçaya geç.

• İki parçanın Nevâ notasını göster. Diziyi birleştirirken Nevâ’yı bir kez söyle.

• Perde adlarını kapatıp yalnız nota konumlarını takip et.

İki parçanın ortak notasını ve komşularını yaz

Kontrol et: Ortak perde Nevâ’dır. Beş ve dört sesli parçalarda bir ortak ses bulunur; birleşik sırada sekiz ses vardır.

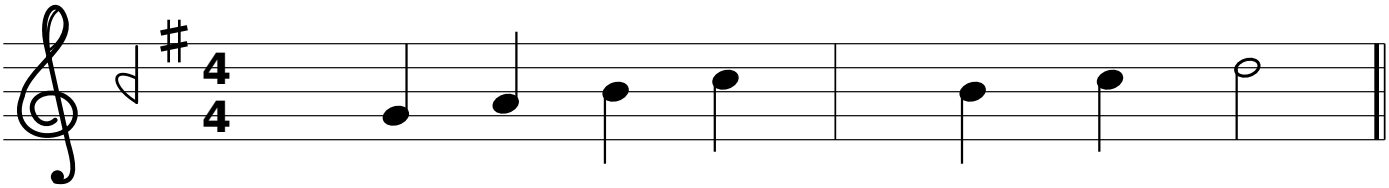
Takıldığında: Üst parçada zorlanıyorsan Nevâ-Hüseynî çiftinden başlayıp sesleri tek tek ekle.

Karar ve güçlü nasıl duyulur

Bugünkü hedef: Nevâ kalışı ile Rast kararının cümledeki etkisini karşılaştır.

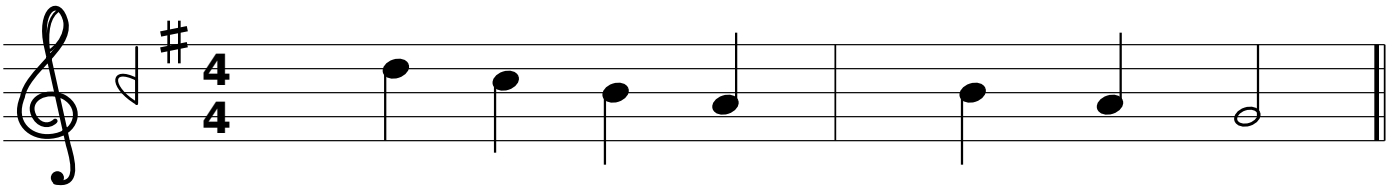
Karar, cümlenin tamamlanma odağıdır. Güçlü, önemli kalışların duyulduğu odaklardan biridir. Bu örnekte Nevâ'da kalışı ve Rast'ta bitişi ayrı ayrı dinle. Güçlü adı sesin gürlüğünü veya en tiz konumu anlatmaz. [2]

Çalışma N18

Rast ses malzemesiyle Nevâ'ya ulaşan kısa öğretim cümlesi. Son perdeye dikkat et.

Çalışma N19

Devam cümlesi Rast'ta tamamlanır. N18 ve N19'u art arda dinle.

Dinlediğim yer	Bu çalışmadaki görevi
N18'in sonundaki Nevâ	Güçlü çevresinde devam beklentisi taşıyan kalış.
N19'un sonundaki Rast	Çalışmanın tamamlandığı karar odağı.

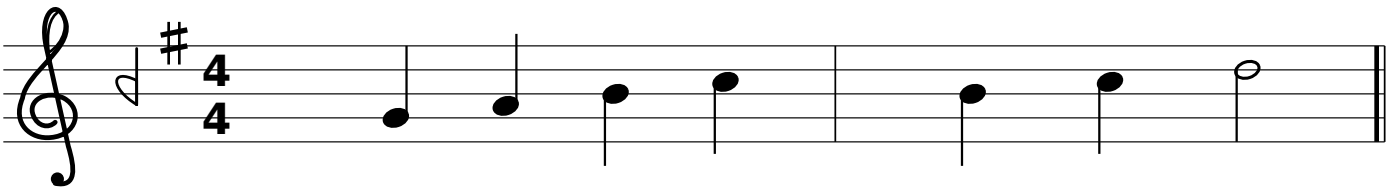
Uygulama: Öğretmenin önce yalnız N18'i, sonra N18 ile N19'u birlikte seslendirsin. İki bitişin sende bıraktığı devam veya tamamlanma hissini anlat. Makam adını yalnız son notadan çıkarmak yerine bütün cümleyi dinle.

Aynı perdelerle cümle kur

Bugünkü hedef: Verilen başlangıca dört ölçülük bir cevap yaz.

Önce öğretmenin aşağıdaki modeli seslendirsin. İlk iki ölçüde Nevâ çevresine yönelen bir cevap dene. Son iki ölçüde Rast’a dön. Her ölçünün toplam süresi dört dörtlük birim olsun.

Çalışma N20

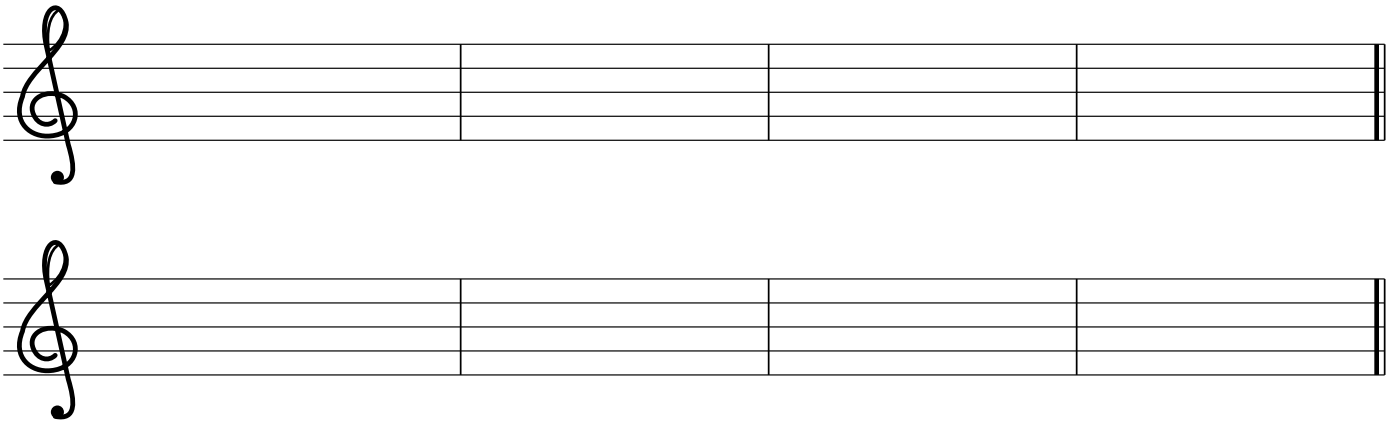
Başlangıç modeli. Kendi cevabını aşağıdaki dört ölçülük alana yaz.

• İlk iki ölçüde kısa bir cevap oluştur. Nevâ çevresinde bir kalış kullan.

• Son iki ölçüde Rast’a dön. Dört ölçünün her birini dört dörtlük birimle tamamla.

• Yazdığını önce ritimle oku, sonra öğretmenin ses örneğiyle söyle. Karar perdesine geldiğinde süreyi acele kesme.

Yazma alanı

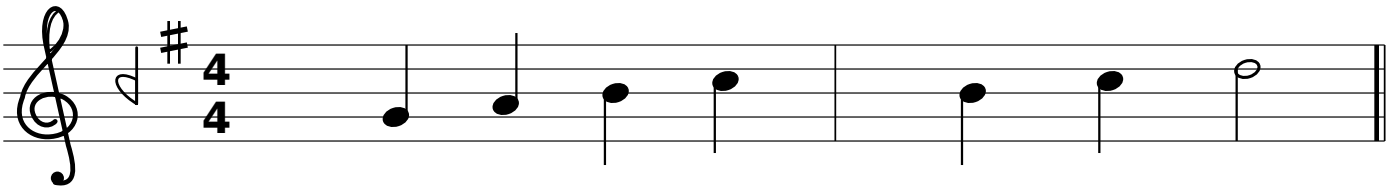
Öğretmen kontrolü: Donanım doğru mu? Her ölçünün süresi tamam mı? Cümlede Nevâ odağı ve Rast’a dönüş duyuluyor mu? Tek doğru melodi aranmaz; seçilen perde ve ritim koşullarının karşılanması aranır.

Kalış ve kararı cümlede gösterelim

Bugünkü hedef: Nevâ’da kalış ile Rast’ta tamamlanmayı ayrı ayrı uygula.

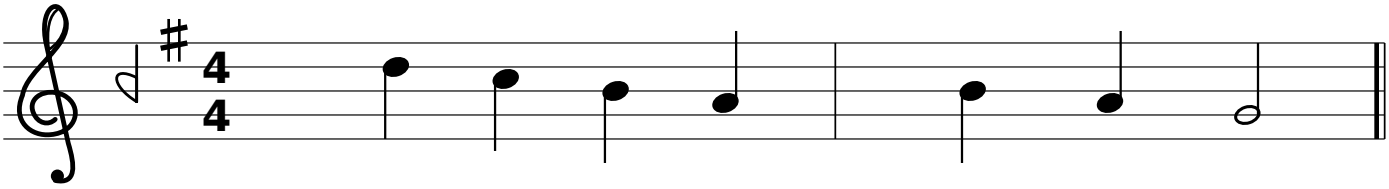
Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çalışma N18

Önce bu iki ölçüyü dinle. Son perde Nevâ’dır.

Çalışma N19

Devamı dinle. Son perde Rast’tır.

- Öğretmenin yalnız ilk örneği seslendirsin. Son sesin yerini göster.
- İki örneği art arda dinle. Cümlenin hangi noktada tamamlandığını anlat.
- İlk örneği sen, devamı öğretmenin uygulasın. Sonra rolleri değiştir.

Kontrol et: İlk örnekte Nevâ kalışı; devamda Rast kararı var. Karar ve güçlü adlarını bu cümledeki görevleriyle açıklayabiliyor musun?

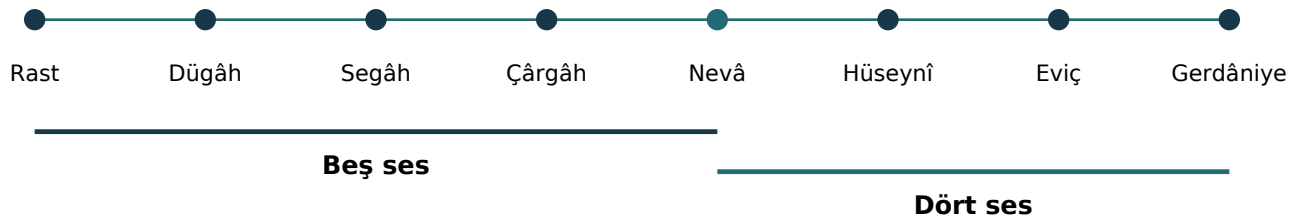
Takıldığında: Yalnız iki son sesi karşılaştır; ardından seslerin geldiği bütün cümleyi yeniden dinle.

Diziden kısa cümleye geç

Bugünkü hedef: Dizi sırasını okuduktan sonra kalış ve karar yerini dinle.

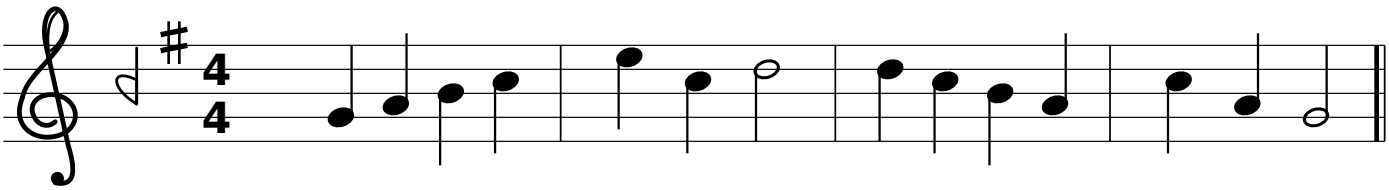
Rast dizisinde Nevâ iki parçanın ortak sesidir. Diziyi iki parçada okumak nota sırasını öğrenmeye yardımcı olur. Cümlede ise kalışın ve bitişin nasıl kullanıldığını da dinlersin. [2, 3]

İki parça bir ortak perde

Nevâ iki parçanın ortak sesidir.

Çalışma N49

Rast ses malzemesiyle özgün öğretim modeli. Önce iki ölçüyü, sonra devamını dinle.

• İkinci ölçünün son notasını bul. Öğretmen örneğinden sonra aynı kalışı uygula.

• Dördüncü ölçünün son notasını bul. İlk iki ölçüye ekleyerek tamamını oku.

İkinci ölçü sonu _____ Dördüncü ölçü sonu _____

Kontrol et: İkinci ölçü Nevâ’da kalır; son ölçü Rast’ta tamamlanır. Bu kısa model makamın bütün seyir davranışlarını kapsamaz.

Takıldığında: Kalış ile kararı karıştırıyorsan yalnız iki bitişi dinle; sonra bitişlere gelen cümleleri ekle.

Bugün düzelttiğim yer _____

Bölüm 5 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Dizi, bir ses kümesinin hangi özelliğini düzenler?

2. Donanım portede nerede yer alır?

3. N17’de Si ve Fa için hangi değiştirici işaretler vardır?

4. N18’in son perdesi ve N19’un son perdesi nedir?

5. Güçlü perdesi her zaman cümlenin en tiz sesi midir?

6. Bir makam cümlesini incelerken ses sırasının yanında hangi iki özelliğe bakabilirsin?

Uygulama görevleri

• N18 ve N19’u art arda oku. Nevâ’daki kalışla Rast’taki tamamlanmayı dinleyip açıkla.

• N20’de başlayan çalışmaya dört ölçülük bir cevap yaz; ritim, Nevâ odağı ve Rast’a dönüşü göster.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

Tekrar çalışacağım konu _____

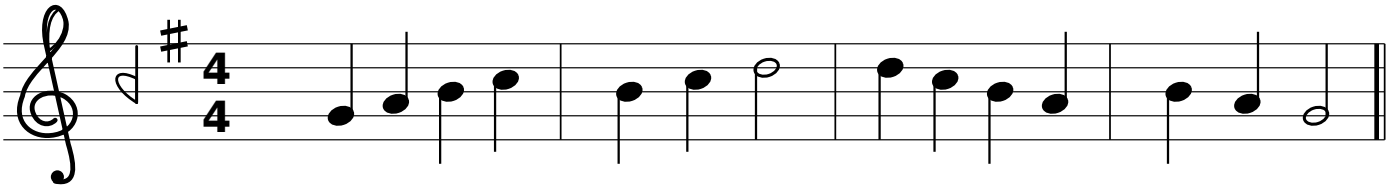
Rast makamıyla ilk çalışma

Bugünkü hedef: Kısa Rast modelinde Nevâ kalışını ve Rast kararını göster.

Karar	Güçlü	Başlangıç yapısı
Rast	Nevâ	Rast üzerinde Rast beşlisi; Nevâ üzerinde Rast dörtlüsü.

Rast için ilk çalışmada çıkıcı seyirle ele alınır: karar çevresindeki bölgeden hareketle üst seslere yönelinir. Bu yön, her notanın mutlaka bir önceki notadan tiz olacağı anlamına gelmez. Cümledeki genel bölge hareketi ve kalışlar birlikte dinlenir. [3]

Çalışma N21

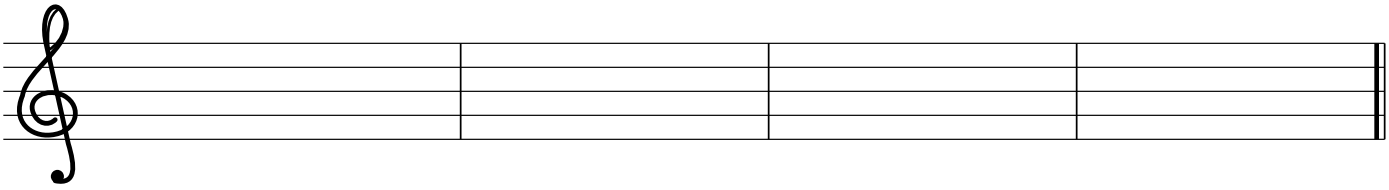

Dört ölçülük özgün başlangıç modeli. İkinci ölçüde Nevâ kalışı; son ölçüde Rast'a dönüş vardır.

- Donanımı adlandır. İkinci ve dördüncü ölçünün son perdelerini göster.
- Önce ritmi oku; ardından öğretmenin seslendirdiği perde ilişkilerini tekrar et.
- Son ikiliği kesmeden sürdür. Rast'taki tamamlanmayı Nevâ kalışıyla karşılaştır.

İnici Rast nağmelerinde Eviç yerine Acem kullanılabilen örnekler vardır. Bu değişim öğretmen tarafından ayrıca dinletilir; bu sayfadaki kısa model makamın bütün kullanım biçimlerini kapsamaz. [3]

Son iki ölçüyü ilk iki boş ölçüye yaz

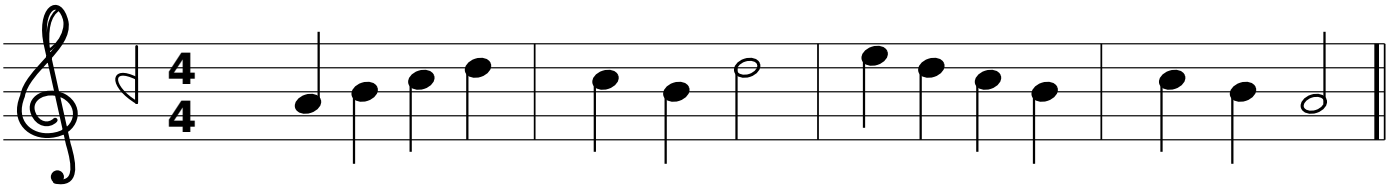
Uşşak makamıyla ilk çalışma

Bugünkü hedef: Kısa Uşşak modelinde Segâh ilişkisini dinleyerek uygula.

Karar	Güçlü	Başlangıç yapısı
Dügâh	Nevâ	Dügâh üzerinde Uşşak dörtlüsü; Nevâ üzerinde Bûselik beşlisi.

Uşşak için ilk çalışmada çıkıcı seyirle ele alınır. Alt bölgede Dügâh çevresi ve Uşşak çeşnisi dinlenir; Nevâ'daki kalıştan sonra karar çevresine dönüş çalışılır. Donanımda Si için koma bemolü vardır. [4]

Çalışma N22

Dört ölçülük özgün Uşşak başlangıç modeli. İkinci ölçü Nevâ; son ölçü Dügâh odağını gösterir.

Yazım ile icra arasındaki ilişki

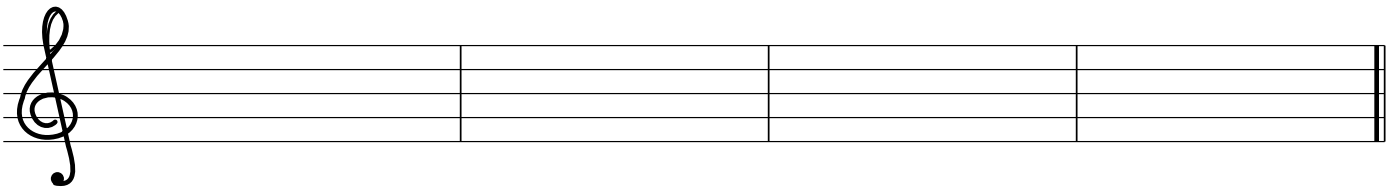
Uşşak'ta Segâh, özellikle inici bağlamlarda yazılı bir koma bemollü konumdan daha pest icra edilebilir. Bu nedenle öğretmenin ses örneğini dinleyip tekrar et. Her cümleyi tek bir sabit piyano tuşuyla karşılamak yeterli perde bilgisini sağlamaz. [4]

• N22'deki Segâhları işaretle. Çıkıcı ve inici hareketlerde öğretmenini dinle.

• Son üç perdeyi Çârgâh-Segâh-Dügâh olarak söyle. Son perdeye ulaşırken sesi zorlamadan cümleyi tamamla.

• Rast ve Uşşak örneklerinin karar perdelerini karşılaştır. Her ikisinde de Nevâ kalışını bul.

Son ölçüyü ilk boş ölçüye yaz

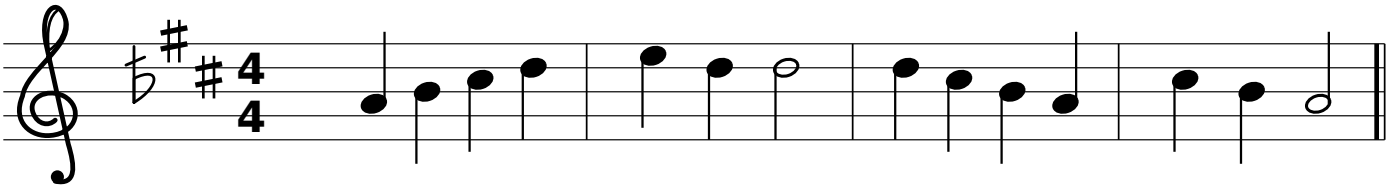
Hicaz makamıyla ilk çalışma

Bugünkü hedef: Hicaz alt bölgesindeki Dik Kürdî ve Nîm Hicaz perdelerini bul.

Karar	Güçlü	Başlangıç yapısı
Dügâh	Nevâ	Dügâh üzerinde Hicaz dörtlüsü; Nevâ üzerinde Rast beşlisi.

Bu Hicaz yazımında donanım; Si için bakiye bemolü, Fa ve Do için bakiye diyezidir. Alt bölgedeki Dik Kürdî-Nîm Hicaz aralığına kulak ver. Karar Dügâh'tır; Nevâ önemli kalış odağıdır. [5]

Çalışma N23

Dört ölçülük özgün alt bölge çalışması. Hicaz dörtlüsünü cümle içinde dinlemek için hazırlanmıştır.

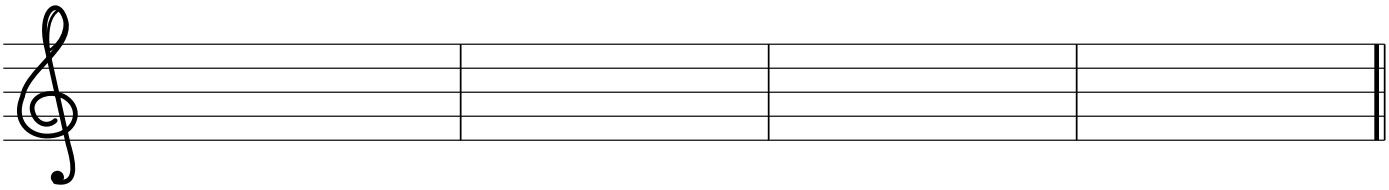
• İlk ölçüde Dügâh, Dik Kürdî, Nîm Hicaz ve Nevâ perdelerini sırayla bul.

• Uşşak ile Hicaz modelinin ilk ölçülerini karşılaştır. İkinci ve üçüncü perdelerin ilişkisini dinle.

• Son ölçüyü öğretmenin seslendirsin. Sen aynı ritmi ve perde ilişkisini rahat ses alanında tekrar et.

Bu kısa çalışma Hicaz ailesinin bütün seyir ve geçki davranışlarını anlatmaz. Hümâyun, Uzzâl ve Zirgüleli Hicaz gibi yakın yapılar sonraki kitapta ayrı örneklerle incelenecek.

İlk ölçüyü ilk boş ölçüye yeniden yaz

Bir makam modelini dört adımda oku

Bugünkü hedef: Seçtiğin kısa modeli hazırlık yaptıktan sonra uygula.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

N21, N22 veya N23'ten yalnız bir örnek seç. Diğer örneğe, seçtiğin modelin küçük parçalarını rahat uyguladıktan sonra geç.

Adım	Ne yapacağım	Kontrolüm
Bak	Anahtar, donanım ve ölçüyü göster.	İşaretleri doğru adlandırıyorum.
Say	İlk ölçünün ritmini ses üretmeden uygula.	Toplam dört dörtlük birim.
Dinle	Öğretmenin verdiği başlangıçtan ilk ölçüyü tekrar et.	Perde ilişkisini örnekle karşılaştırıyorum.
Birleştir	Önce iki, sonra dört ölçüyü uygula.	Kalış ve karar sürelerini koruyorum.

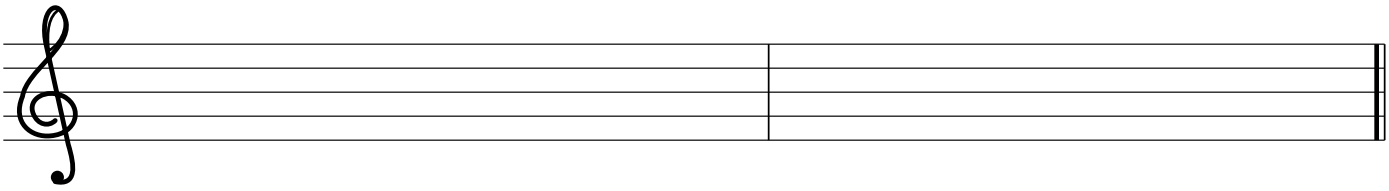
Kendi denemeni kaydet

Seçtiğim örnek _____ Bugün çalıştığım ölçü _____

Ritimde tekrar edeceğim yer _____

Perdede tekrar edeceğim yer _____

Seçtiğim modelden iki ölçüyü yeniden yaz

Kontrol et: İlk denemede hem ritmi hem perdeyi hızla yetiştirmeye çalışmak yerine önce ritmi, sonra sesi çalıştın mı?

Takıldığında: Takıldığın bir ölçüyü seç. Doğru uyguladıktan sonra komşu ölçüyle birleştir.

Üç makamı kendi örneğinde karşılaştır

Bugünkü hedef: Karar, önemli kalış ve işaret bilgisini seçili model üzerinde bul.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Model	Karar	Kalış odağı	İlk bakacağım yazım
N21 Rast	Rast	Nevâ	Si koma bemolü; Fa bakiye diyezi
N22 Uşşak	Dügâh	Nevâ	Si koma bemolü
N23 Hicaz	Dügâh	Nevâ	Si bakiye bemolü; Fa ve Do bakiye diyezi

• Tabloyu kapat. Seçtiğin modelin son notasını ve ikinci ölçüsünün son notasını bul.

• Tabloyla karşılaştır. Donanımdaki işaretleri N12'deki biçimlerle eşleştir.

• Öğretmenin iki modelden birini seslendirsin. Hangi ilişkileri duyduğunu söyle; sonra nota üzerinde göster.

Modelim _____ Son perde _____ İkinci ölçü sonu _____

Kontrol et: Bu modellerde ikinci ölçü Nevâ'da kalır. Son ölçü Rast modelinde Rast'a; diğer iki modelde Dügâh'a döner. Makamı tanımak için bütün cümleyi ve icrayı birlikte incele. [3, 4, 5]

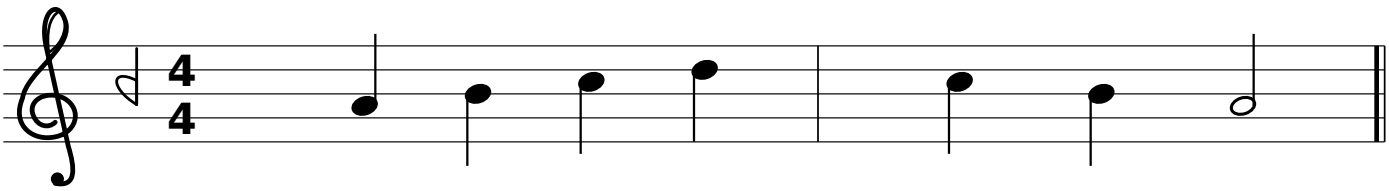
Takıldığında: Uşşak ile Hicaz'ı karıştırıyorsan önce sadece ilk ölçülerini dinle ve iç perdelerini karşılaştır.

İki kısa makam modelini karşılaştır

Bugünkü hedef: Aynı ritimde ikinci ve üçüncü perde ilişkisini karşılaştır.

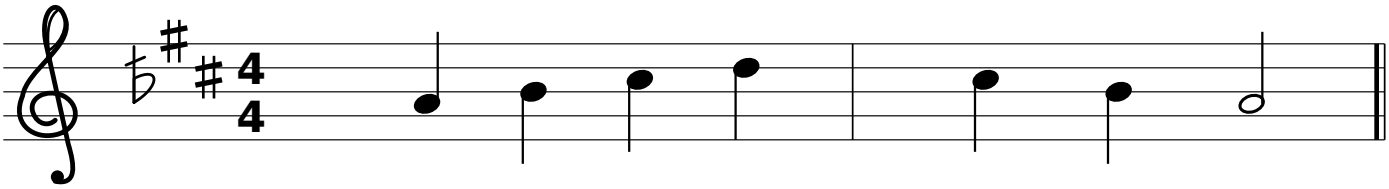
Öğretmenin iki örneği aynı rahat başlangıçtan seslendirsin. Önce ritmi ayrı oku; sonra her modeli kendi perde ilişkisiyle tekrar et.

Çalışma N47

Uşşak alt bölgesiyle kısa öğretim modeli. Segâh ilişkisini öğretmenin ses örneğiyle çalış.

Çalışma N48

Hicaz alt bölgesiyle kısa öğretim modeli. Donanımdaki Fa bu cümlede seslendirilmez.

• İki modelin ilk ve son perdelerini bul; ritim sürelerinin aynı olduğunu göster.

• İlk ölçüdeki ikinci ve üçüncü perde adlarını iki model için ayrı yaz.

• Öğretmen modellerden birini versin. Duyduğun ses ilişkisini tekrar et; ardından notayla karşılaştır.

Uşşak iç perdeler _____ Hicaz iç perdeler _____

Kontrol et: Uçlar Dügâh’tır. Uşşak örneğinde Segâh-Çârgâh; Hicaz örneğinde Dik Kürdî-Nîm Hicaz bulunur. Makamı tanırken cümlenin tamamını ve icrayı birlikte dinle. [4, 5]

Takıldığında: İki model karışıyorsa bir modeli seç; ikinci modele ilk modeli rahat tekrarladıktan sonra geç.

Bugün düzelttiğim yer _____

Bölüm 6 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Bu kitapta Rast'ın karar ve güçlü perdeleri nelerdir?

2. Uşşak'ın karar perdesi nedir; alt kalıbının adı nedir?

3. Hicaz'ın karar perdesi nedir; alt kalıbının adı nedir?

4. Uşşak ile Hicaz'ın bu alt bölge yazımlarında Si çevresindeki işaret nasıl farklılaşır?

5. Uşşak'ta Segâh perdesini çalışırken neden öğretmen ses örneğini dinlemelisin?

6. Bir çıkıcı seyirde bütün ardışık notaların mutlaka tizleşmesi gerekir mi?

Uygulama görevleri

• N21, N22 veya N23'ten birini seç. Donanımı, karar ve güçlü perdelerini göster; sonra öğretmeninle seslendir.

• Öğretmenin Uşşak ve Hicaz alt kalıplarını sırayla seslendirsin. Ses ilişkilerini karşılaştır ve duyduğunu tekrar et.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

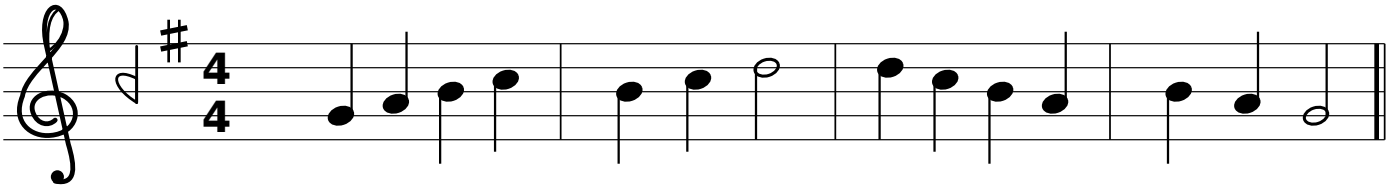
Tekrar çalışacağım konu _____

Seyri cümle içinde izleyelim

Bugünkü hedef: İki cümlenin kalışlarını ve son perdelerini karşılaştır.

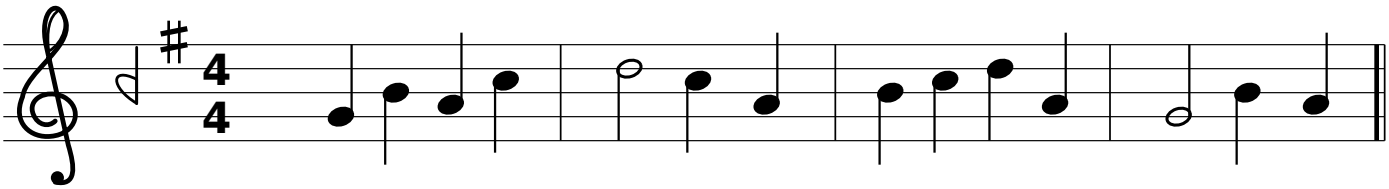
Seyir, makam ilişkilerinin cümle boyunca nasıl kullanıldığını anlatır. Başlangıcı, önemli kalışları ve son perdeyi birlikte takip et. Aşağıdaki iki kısa cümleyi aynı başlangıçtan dinle. [2]

Çalışma N24

Birinci öğretim cümlesi: alt bölgede açılış, Nevâ odağı ve Rast’a dönüş.

Çalışma N25

İkinci cümle aynı perde kümesini kullanır; kalışların süresi ve son perde farklıdır.

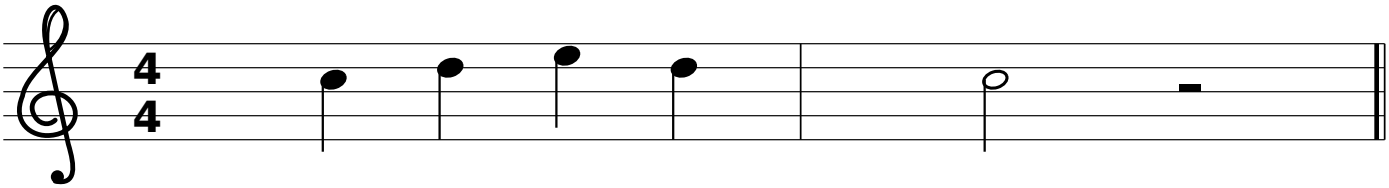
- İki cümlenin son perdelerini göster. Hangisi bu çalışmada Rast odağını daha açık tamamlıyor?
- N25’in son ölçüsünü Rast’ta tamamlanacak biçimde yeniden düzenle. Toplam süreyi koru.
- Öğretmenin iki cümleyi seslendirsin. Yalnız notaları değil kalış ve bitiş etkisini karşılaştır.

Göçürme ve geçki

Bugünkü hedef: Bir nota okuma modelini taşırken ses aralıklarını koru.

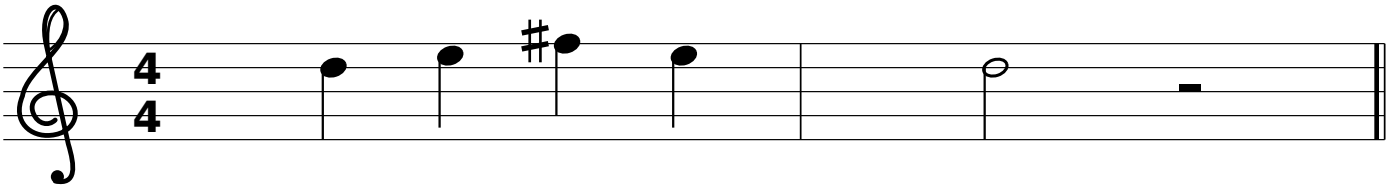
Göçürmede, seçilen ses ilişkileri başka bir başlangıç çevresine taşınır. Aşağıdaki ilk deneme temel nota okumaya yöneliktir ve eşit aralıklı Batı ses düzeniyle yapılır. Bu sayfadaki diyez, o düzen içinde yarım ses tizleştirmeyi gösterir.

Çalışma N26

Do’dan başlayan iki ölçülük nota okuma modeli. Sondaki ikilik sus, dörtlük sayımında iki birim sessizliktir. Küçük dikdörtgen portenin üçüncü çizgisine oturur.

Çalışma N27

Aynı ilişkiler Re başlangıcına taşındığında üçüncü ses Fa diyez olur.

Çözümlü örnek

N26’nın ilk iki aralığı birer tam sestir. Re’den başlayınca Re-Mi tam ses, Mi-Fa ise yarım ses olacağından Fa diyez kullanılarak ikinci tam ses korunur. Taşırken aralıkları da kontrol et.

Makam göçürmesinde ilgili geleneğin perde ilişkileri ve seyir özellikleri de korunarak çalışılır. Ahenk ve çalgı karşılıkları ikinci kitapta genişletilecektir. Geçkide ise cümle sırasında başka çeşni ya da makam ilişkileri işlenir; yeni ses yüksekliğine taşıma ile aynı işlem değildir.

• N26 ve N27’nin ritmini karşılaştır. Sürelerin değişmediğini göster.

• Bir makam cümlesini sadece daha pest bir ses alanında söylemek ile başka çeşniye yönelmek arasındaki farkı kendi cümlenle açıkla.

Göçürmede neyi koruyacağım

Bugünkü hedef: Nota okuma modelinin ses aralıklarını ve ritmini koru.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Bu sayfa eşit aralıklı Batı ses düzenindeki N26-N27 örneğini pekiştirir. Buradaki diyez yarım ses tizleştirmedir. Makam göçürmesinin perde ve seyir ayrıntıları sonraki kitapta geliştirilir.

Kontrol	N26	N27
Başlangıç	Do	Re
İlk iki aralık	Do-Re ve Re-Mi: tam ses	Re-Mi ve Mi-Fa diyez: tam ses
Ritim	Dörtlükler; ikilik ve ikilik sus	Aynı süre düzeni
Son ses	Do	Re

• N26 ile N27’yi önce ritim olarak uygula; aynı süre düzenini duy.

• N27’de Fa diyez yerine Fa kullanırsan ikinci aralığın neden değişeceğini anlat.

• Öğretmenin yalnız iki başlangıç sesini versin. Her modele kendi başlangıcından gir.

Kendi açıklamam _____

Kontrol et: Mi-Fa yarım ses; Mi-Fa diyez tam sestir. Bu örnekte iki tam ses ilişkisini korumak için Fa diyez kullanılır.

Takıldığında: Bütün cümle yerine önce üç notalık Do-Re-Mi ve Re-Mi-Fa diyez parçalarını karşılaştır.

Form ve ilk eşlik denemesi

Bugünkü hedef: Tekrarı harfle göster ve hafif bir tutulan ses eşliği dene.

Motif, kısa ve tanınabilir müzikal fikirdir. Cümle, bu fikirlerden oluşan daha uzun bir anlam birimidir. Form, bölüm ve cümlelerin eserde nasıl düzenlendiğini anlatır. Başlangıç dinlemesinde tekrar ve değişim noktalarını harflerle gösterebilirsin.

Şema	İlk dinleme karşılığı
AB	Bir bölümden sonra farklı bir bölüm gelir.
ABA	İlk bölüm farklı bölümden sonra geri döner.
Hâne ve mülâzime	Bazı saz eserlerinde farklı hâneleri tekrarlanan bölüm izler.

Peşrev ve saz semaisi notalarında tekrar eden bölüme güncel kullanımda “teslim” denildiğini görebilirsin. Kaynaklardaki daha ayrıntılı adlandırmada mülâzime, tekrarlanan bölüm; teslim ise hâneyi ona bağlayan kısa geçiş olabilir. Eser incelerken kaynağın kullanımını belirt. [11]

Birlikte çalma

Çalışma N28

N21’e eşlik denemesi için dört ölçülük tutulan Sol. Bu bir düzenleme alıştırmasıdır.

Bir öğrenci N21’i öğretmenin perde örneğiyle söylerken diğeri N28’deki uzun sesi uygular. Önce çok hafif çal; melodiyi rahat duy. Sonra bir tur eşliği kaldırıp farkı dinle. Makamı çok sesli düzenlerken perde ve üslup tercihleri ayrıca değerlendirilir.

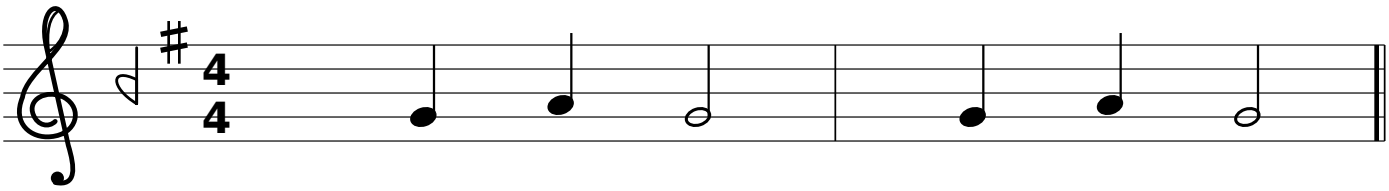
- N21’i iki cümle olarak işaretle; tekrar ve değişim noktalarını bul.
- Eşlikte ritmi ve düşük gürlüğü koru. Tutulan sesi her ölçü başında yeniden başlat.

Tekrarı dinleyip harfle gösterelim

Bugünkü hedef: Kısa bir A-B-A düzeninde geri dönen bölümü tanı.

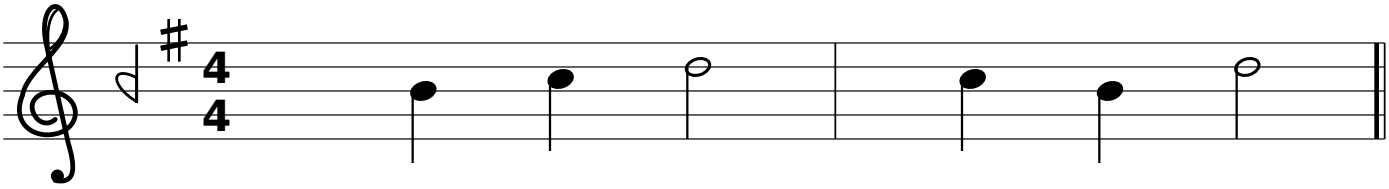
Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Çalışma N42

A parçası. İki ölçülük kısa öğretim modeli.

Çalışma N43

B parçası. Önce ritmini oku; sonra öğretmeninle dinle.

• Öğretmenin A, ardından B, sonra yeniden A çalsın. Sen her parça değişiminde harfini yaz.

• Bir sonraki turda A-A-B-A sırasını dinle. Duyduğun her iki ölçülük parçanın harfini yaz.

Birinci tur _____ İkinci tur _____

Kontrol et: Birinci sıra A-B-A, ikinci sıra A-A-B-A’dır. Burada harfler kısa parçaları gösterir; aynı harf aynı örneğin dönüşünü belirtir.

Takıldığında: Parçaların ilk seslerini ve bitişlerini ayrı ayrı dinle; sonra bütün sırayı tekrar takip et.

Usulle birlikte kısa cümle oku

Bugünkü hedef: Bir öğrenci usulü sürdürürken diğeri kısa cümleyi okusun.

İki kişiyle çalış. İlk kişi Sofyan sayımı ve darbını uygular; ikinci kişi N21’i öğretmenin başlangıç sesiyle okur. Önce ilk iki ölçüyü birlikte dene.
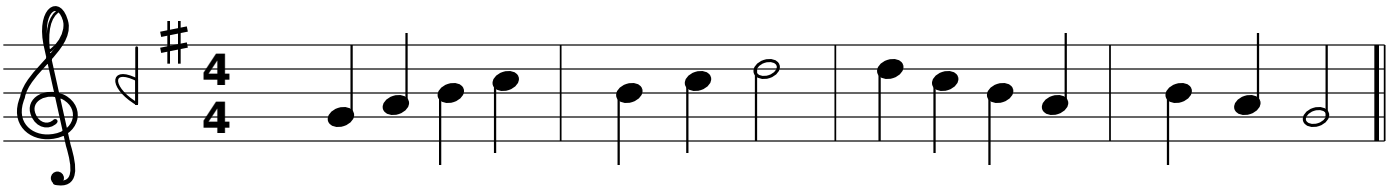
Bir ölçüde dört sayım üç darb

Sayılar düzenli ilerler.

Nokta yeni darbı, çizgi süren zamanı gösterir.

Çalışma N21

Dört ölçülük özgün başlangıç modeli. İkinci ölçüde Nevâ kalışı; son ölçüde Rast’a dönüş vardır.

Görevleri sırayla değiştir

• İlk turda yalnız usul uygulansın. Düm iki zaman, Te bir zaman, Ke bir zaman sürsün.

• İkinci turda okuma eklensin. Okuyan kişi Nevâ kalışında ve Rast kararında uzun sesin süresini korusun.

• Üçüncü turda görevleri değiştir. Bir hata olduğunda öğretmenle durup o ölçüyü ayrı çalış; yeni turda birlikte başla.

Kontrol et: Okuma sırasında usul kesiliyor mu? Uzun nota duyulurken sayım sürüyor mu? İlk hedef, kısa parçayı acele etmeden birlikte tamamlamaktır.

Takıldığında: İki görevi birleştirmek zor gelirse önce ritimli nota okuma kullan; sesli okumayı daha sonra ekle.

Birlikte düzelttiğimiz ölçü _____

Bölüm 7 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Seyir incelemesinde cümlenin hangi iki özelliğini işaretleyebilirsin?

2. N24 ve N25 aynı perde kümesini kullanırken neden farklı bitiş etkisi verir?

3. N26, N27’ye taşınırken ritim değişmiş midir?

4. N27’de Fa diyez neden kullanılır?

5. ABA şeması hangi bölüm ilişkisinin kısa gösterimidir?

6. Bu kitaptaki tutulan ses eşliğinin gürlüğü melodiyi dinlemeyi nasıl etkileyebilir?

Uygulama görevleri

• N25’in son ölçüsünü Rast’ta bitecek biçimde değiştir ve seslendir. Ölçü toplamını koru.

• Bir arkadaşınla N21 ve N28’i birlikte uygula; sonra melodiyi eşliksiz dinleyip farkı anlat.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

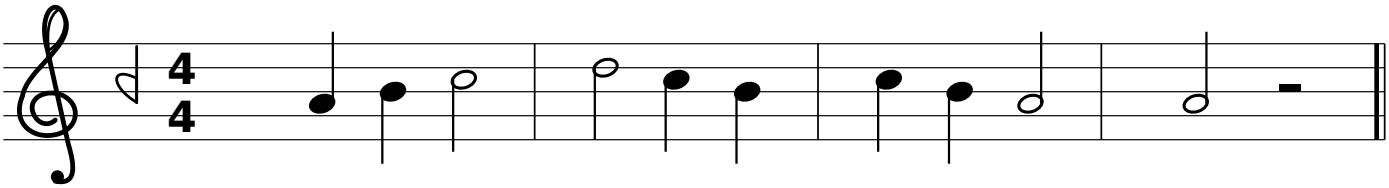
Tekrar çalışacağım konu _____

Ritim ve perdeyi birleştirelim

Bugünkü hedef: Bir solfej örneğini önce ritimle, sonra sesle oku.

Solfej, notayı sesle okumadır. Önce başlangıç sesi verilir. Sonra ritmi ve seslerin birbirine göre hareketini uygularsın. Duyduğun notanın adını mutlak kulakla tahmin etmek bu çalışmanın hedefi değildir.

Çalışma N29

Dört ölçülük okuma modeli. Perde ilişkisi için öğretmenin Uşşak ses örneğini izle.

Hazırlık sırası

• Anahtarı, donanımı ve ölçüyü oku. Son perde ile susları göster.

• Ses üretmeden yalnız ritmi uygula. İkiliklerde iç nabzı sürdür.

• Öğretmenin başlangıç Dügâh’ını versin. İlk ölçüyü dinleyip tekrar et.

• İki ölçüyü birleştir; ardından dört ölçünün tamamını oku.

Bir hata yaptığında bütün cümleyi hızla tekrar etme. Yanlış bölgeyi ayır; önce ritmini, sonra ses ilişkisini düzelt. Doğru okuyunca önceki ve sonraki ölçüyle birleştir.

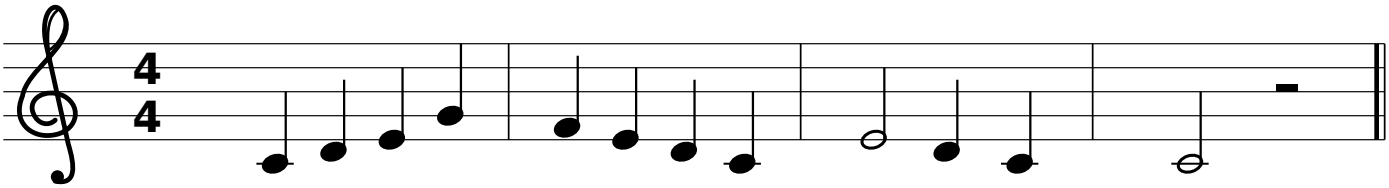
Günlük beş dakika: Bir dakika nabız; iki dakika kısa okuma; iki dakika dinleme ve tekrar.

Sol ve Fa anahtarında okuma

Bugünkü hedef: Sol ve Fa anahtarındaki iki kısa okumada oktav farkını göster.

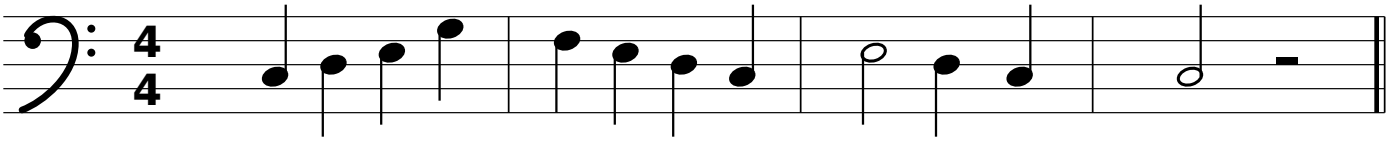
Bu sayfada temel nota okumayı iki anahtarda pekiştireceğiz. Aynı anahtardaki konumları doğru takip et; nota altına bütün isimleri yazmak yerine yalnız zorlandığın yeri geçici olarak işaretle.

Çalışma N30

Sol anahtarında dört ölçü. İlk nota orta Do’dur.

Çalışma N31

Fa anahtarında aynı nota adı ve ritim düzeni bir oktav pest yazılmıştır.

• N30’u nota adlarıyla ritimli oku. Sonra N31’i aynı biçimde oku.

• İki örneğin aynı mutlak ses yüksekliğinde yazılmadığını göster. Oktav farkını söyle.

• Öğretmenin uygun ses alanını seçsin. Bir tur söyle, bir tur çalgıda göster.

Çocuklar ve yeni başlayanlar için rahat ses alanı seçilir. Yazılı oktavı sesle aynen üretmek zorunlu tutulmadan nota adı ve ses ilişkisi korunabilir; öğretmen seçilen uygulama oktavını belirtir.

Dinlediğim hareketi tekrar edeyim

Bugünkü hedef: Kısa bir örneğin yönünü ve ilk-son ses ilişkisini duy.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Öğretmenin D1 ve D2 modellerini cevap sayfasından seslendirir. Modeller 66. sayfadadır; dinlemeden önce notaya bakma. İlk sesi öğretmenin versin; aynı rahat ses alanında tekrar et.

Dinleme	Önce yapacağım	Sonra söyleyeceğim
D1	Üç sesi dinle; elinle genel yönü göster.	Hareket çıkıcı mı, inici mi?
D2	Başlangıç sesini aklında tut; sona kadar dinle.	İlk ve son ses aynı mı?

- İlk turda yalnız dinle ve yön göster.
- İkinci turda duyduğunu “la” hecesiyle tekrar et.
- Üçüncü turda öğretmenle birlikte seslendir; fark kalan bir ses çiftini seç.

D1 için cevabım _____ D2 için cevabım _____

Kontrol et: D1 çıkıcı hareket eder. D2 aynı perdede başlayıp aynı perdede biter. Nota adlarını bulmadan önce bu iki ilişkiyi duyabilmen hedeflenir.

Takıldığında: Üç veya dört ses zor gelirse öğretmenin önce iki seslik bir parça versin; doğru tekrardan sonra modeli tamamla.

Dikteye ilk adım

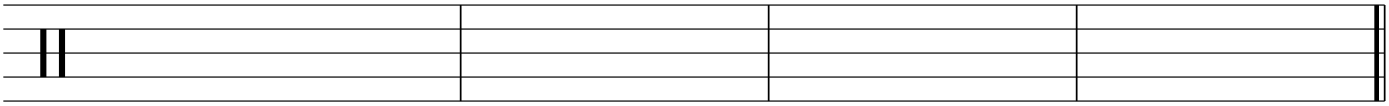
Bugünkü hedef: Dinlediğin kısa örneğin ritmini ve perde yönünü yaz.

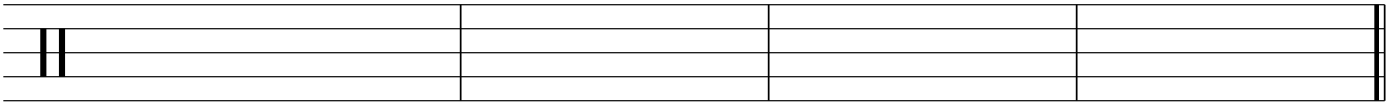
Dikte, duyduğun müziği yazıyla göstermedir. Önce yalnız ritmi, ardından az sayıda perdeyi yazacağız. Öğretmenin örneği üç kez aynı biçimde seslendirsin; ilk dinlemede bütünü, ikinci dinlemede ayrıntıyı, üçüncüde yazdığını kontrol et.

Ritim diktesi

Öğretmen örneği RD1, 67. sayfadadır. Dörtlük sayım birimini dinle. Dört ölçüye ait ses ve sus sürelerini aşağıya yaz; her ölçünün toplamını kontrol et.

RD1 için dört ölçülük ritim alanı

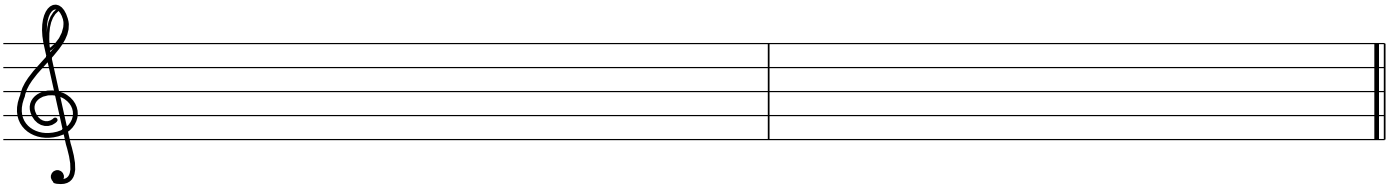

Perde diktesi

Öğretmen örneği PD1 için başlangıç perdesi Dügâh olarak verilir. Kullanılan alan Dügâh-Segâh-Çârgâh-Nevâ’dır. Önce seslerin çıkıcı, inici veya aynı kaldığını dinle; sonra iki ölçüyü yaz. Öğretmenin Segâh örneğini tekrar dinle.

PD1 için iki ölçülük nota alanı

Kontrol: Notanın yerini bulmadan önce ritmini ve yönünü söyleyebiliyor musun? Eksik bir ayrıntı varsa aynı örneği yeniden dinle; rastgele nota yerleştirme.

Dikteyi küçük bir parçadan başlatalım

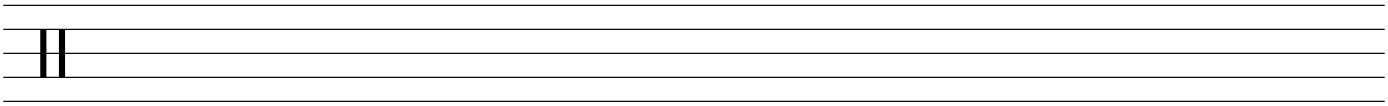
Bugünkü hedef: Önce bir ölçünün ritmini, sonra iki ölçünün perde yönünü yaz.

Önerilen çalışma süresi 5-8 dakikadır. Önce tek deneme yap; kontrol ettikten sonra tekrar et.

Ritimle başla

Öğretmenin RD1’in ilk ölçüsünü aynı tempoda üç kez uygulasın. İlk turda dinle, ikinci turda ritmi tekrar et, üçüncü turda aşağıya yaz.

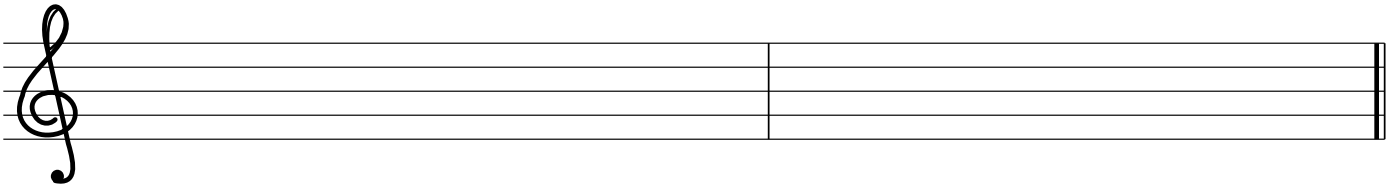
RD1 ilk ölçü

Sonra perdeye geç

Öğretmenin PD1’i başlangıç sesiyle versin. Önce yalnız seslerin yükseldiği veya alçaldığı yerleri elinle göster. Ardından iki ölçüyü yaz. Segâh ilişkisini öğretmenin ses örneğiyle kontrol et.

PD1 iki ölçü

- Önce süre toplamını kontrol et. Her ölçü dört dörtlük birim olsun.
- Sonra yazdığın notaları öğretmenin seslendirsin. Duyduğun örnekle karşılaştır.

Kontrol et: RD1’in ilk ölçüsü iki dörtlük ve bir ikiliktir. PD1’de ses yönünü doğru izlemek, ardından perde konumlarını bulmak gerekir. Öğretmen modelleri 67. sayfadadır.

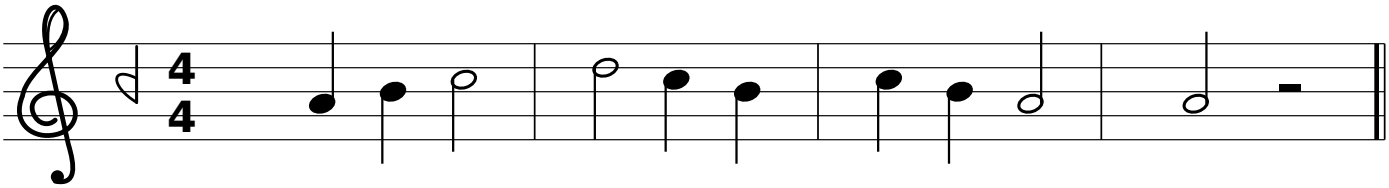
Takıldığında: Dört ölçüye geçmeden önce bu küçük parçayı doğru yazıp yeniden uygula.

Kendi okumamı kontrol edeyim

Bugünkü hedef: Kısa bir okumada ritim nota konumu ve ses ilişkisini ayrı kontrol et.

N29’un ilk iki ölçüsünü seç. Öğretmenin başlangıç sesini ve perde ilişkisini versin. İstersen kendi sesini kısa bir kayıtla dinle; kayıt yoksa öğretmeninle sırayla oku ve dinle.

Çalışma N29

Dört ölçülük okuma modeli. Perde ilişkisi için öğretmenin Uşşak ses örneğini izle.

Dinlediğim konu	Aradığım belirti	Dönülecek kısa çalışma
Ritim	İkilikte sayım sürüyor mu; sus gerçekten sessiz mi?	N35 uzun ses ve sus
Nota konumu	Anahtara göre doğru nota adını okuyor muyum?	N33 N34 komşu notalar
Perde ilişkisi	Segâh öğretmen örneğiyle uyumlu mu?	N15 Uşşak dörtlüsü

• Bir dinlemede yalnız bir konuyu seç. Üçünü aynı anda puanlama.

• Zorlandığın iki sesi veya tek ölçüyü belirle. Önce ritmi, sonra ses ilişkisini düzelt.

• Düzelttiğin parçayı komşu ölçüyle birleştir; ikinci denemeyi ilk denemeyle karşılaştır.

İlk denemede seçtiğim konu _____

İkinci denemede değişen şey _____

Kontrol et: Hatanın nerede olduğunu söyleyip küçük parçayı yeniden gösterebiliyor musun? Perdeyi yalnız piyano tuşuna veya kaydın ses yüksekliğine göre değerlendirme; öğretmen örneğiyle karşılaştır.

Bölüm 8 değerlendirmesi

Önce altı soruyu kendi sözlerinle cevapla. Sonra iki uygulamayı öğretmeninle yap. Cevapları ve tekrar önerilerini kitabın sonundan kontrol et.

1. Yeni bir solfej örneğini okumadan önce hangi üç bilgiyi kontrol edersin?

2. Bir ikiliği okurken iç nabzı durdurmalı mısın?

3. N30 ile N31 arasındaki yazılı yükseklik farkı nedir?

4. Öğretmen D1’i seslendirsin. Duyduğun üç sesin genel hareket yönü nedir?

5. Öğretmen D2’yi seslendirsin. İlk ve son ses aynı mı, farklı mı?

6. Diktede ilk dinleme için yalnız tek tek notaları tahmin etmek yerine hangi hazırlık daha yararlıdır?

Uygulama görevleri

• N29’u hazırlık sonrası öğretmenin başlangıç sesiyle oku. Ritmi, Segâh ilişkisini ve son susu koru.

• RD1 ile PD1’i öğretmenin üç tekrarından sonra yaz. Perde ve ritim doğruluğunu ayrı ayrı kontrol et.

Çalışma ölçütü: Altı sorudan beşini doğru cevaplamayı ve iki uygulamayı ayrı denemelerde göstermeyi hedefle. Bu öneri çalışma hızını seçmek içindir. Zorlandığın konuda ilgili kısa uygulama sayfasına dön.

Öğretmen geri bildirimi _____

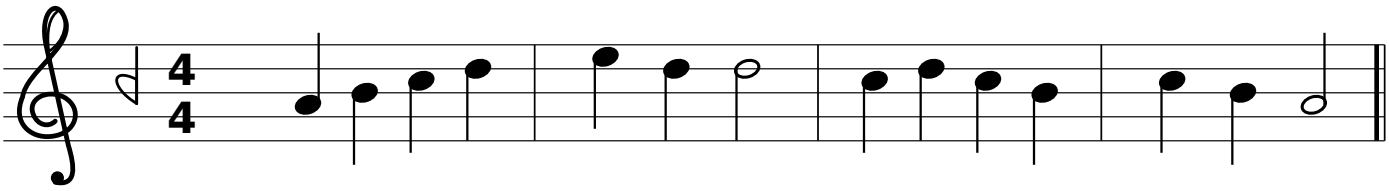
Tekrar çalışacağım konu _____

Final çalışması

Bu çalışmayı son bölümden sonra yap. İlk on soru yazılı bilgiyi; sonraki sayfadaki iki görev okuma ve icrayı değerlendirir.

1. Ses yüksekliği ile gürlük arasındaki farkı bir örnekle açıkla.
2. Sol anahtarında ikinci çizgi ve Fa anahtarında dördüncü çizgi hangi notalardır?
3. 4/4 ölçüde bir ikilikten sonra iki dörtlük sus kullanırsan ölçü tamamlanır mı?
4. Sofyan ile Düyek’in zaman ve darb sayılarını yaz.
5. Bûselik-Segâh ve Acem-Eviç çiftlerinin yazım farklarını belirt.
6. Dügâh-Nevâ aralığının sayı adını ve içerdiği nota adı sayısını yaz.
7. Rast, Uşşak ve Hicaz’ın bu kitaptaki karar perdelerini yaz.
8. Uşşak ile Hicaz alt dörtlülerinin ikinci ve üçüncü perdelerini karşılaştır.
9. Göçürme ile geçki arasındaki farkı bir cümleyle açıkla.
10. N32’nin son perdesini ve kullanılan donanımı adlandır.

Çalışma N32

Final okuma örneği. Perde ilişkisini öğretmenin başlangıç sesiyle uygula.

Yazılı bölüm önerilen puanlama: Her soru 5 puan; toplam 50 puan. Eksik yanıtlar yalnız doğru cevabı ezberleyerek değil ilgili sayfayı yeniden okuyup uygulayarak tamamlanır.

Final performansı ve geri bildirim

Görev 1 Hazırlık sonrası okuma

N32 için anahtar, donanım, ölçü ve son perdeyi göster. Bir dakika hazırlan; önce ritmi, sonra öğretmenin verdiği Dügâh başlangıcından ses ilişkilerini oku. Yazılı oktavı söylemek rahat değilse öğretmen uygulama oktavını belirlesin.

Görev 2 Kısa cümle oluşturma

Rast, Uşşak veya Hicaz’dan birini seç. Öğretmenin temel perde örneğini versin. Dört ölçülük bir cümle yaz; seçtiğin makamın kararını ve Nevâ odağını göster. Önce dinleyerek düzelt, ardından cümleyi seslendir.

Ölçüt	Gözlenecek davranış	Puan
Ritim	Ölçü toplamı doğru; uzun ses ve suslarda nabız sürüyor.	Her görevde 0-10
Perde ve okuma	Anahtar ve işaretler doğru okunuyor; örnekle perde ilişkisi kuruluyor.	Her görevde 0-10
Cümle	Kalış ve bitiş fark ediliyor; uygun yerde tamamlanıyor.	Her görevde 0-5

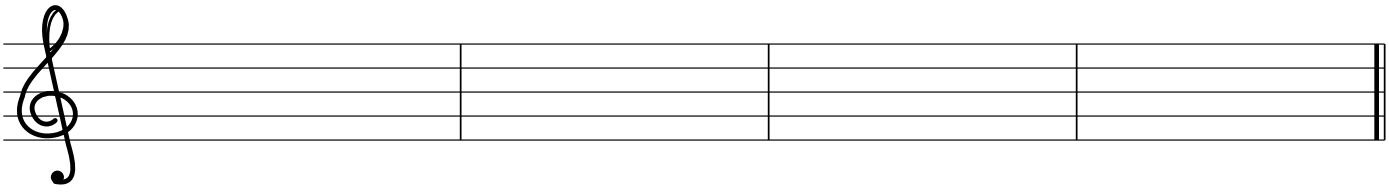
İki uygulama toplam 50 puandır. Yazılı bölümle birlikte önerilen toplam 100 puandır. Yazılı puanı ve uygulama gözlemini ayrı kaydet; perde çalışmasını yalnız sabit bir cent eşiğine göre değerlendirme.

Yazılı puan _____ / 50 Uygulama 1 _____ / 25 Uygulama 2 _____ / 25

Güçlü olduğum konu _____

Tekrar edeceğim konu _____

Görev 2 için dört ölçülük cümle alanı

Cevaplar 1 ve 2

Bölüm 1 Ses ve nota

1. Gürlük. Ses yüksekliği korunabilir; kuvvetli söylemek tek başına başka nota söylemek değildir.

2. A. Do=C, Re=D, Mi=E, Fa=F, Sol=G, La=A, Si=B eşleştirmesinden bulunur.

3. Beş çizgi vardır. Çizgiler ve aralar alttan üste doğru sayılır.

4. Sol. Anahtarın kıvrım merkezi ikinci çizgiyi işaretler.

5. Dördüncü çizgi. Buradaki nota Fa’dır.

6. Sol anahtarında alttaki ilk ek çizgi; Fa anahtarında üstteki ilk ek çizgi. İkisi aynı yazılı C4 notasını gösterir.

Bölüm 2 Ritim ölçü ve usul

1. Birlik dört, ikilik iki dörtlük birim sürer. Sayım birimi belirtilmeden her nota değeri için değişmez bir vuruş sayısı verilmez.

2. Dörtlük sus. 2 + 1 + 1 = 4 dörtlük birim olur.

3. Bir dörtlük birim. Her sekizlik bu birimin yarısıdır.

4. Evet. Ses kesilir; zaman akışı sürer.

5. Dört zamanlı ve üç darblıdır. Buradaki başlangıç süre düzeni 2 + 1 + 1’dir.

6. Düyek sekiz zamanlı ve beş darblıdır. Bu 8/8 modelde yeni darblar 1, 2, 4, 5 ve 7 sayımlarında başlar; 3, 6 ve 8 önceki darbın devamıdır.

Cevaplar 3 ve 4

Bölüm 3 Türk müziğinde perdeler

1. Rast=Sol; Dügâh=La. Bunlar burada kullanılan yazılı nota konumlarıdır; her çalgıda aynı ses yüksekliğini zorunlu kılmaz.

2. Bûselik değiştirici işaretsiz Si; Segâh koma bemollü Si çevresindedir. Segâh daha pest konumla yazılır.

3. Acem değiştirici işaretsiz üst Fa; Eviç bakiye diyezli üst Fa çevresindedir.

4. Hayır. Şekilleri ve kuramsal aralık tarifleri farklıdır; N12'de karşılaştırılabilir.

5. Nîm Hicaz. Hicaz perde adıyla karıştırılmamalıdır.

6. Gerdâniye, Rast'ın bir oktav tizindeki yazılı Sol konumudur.

Bölüm 4 Aralıklar ve çeşniler

1. Üçlü. Do, Re, Mi sayımı üç nota adını kapsar.

2. Rast-Nevâ beşli; Dügâh-Nevâ dörtlüdür. Sayımda iki uç nota da yer alır.

3. Dört ses. Bu sesler arasında üç ardışık aralık vardır.

4. Beş ses. Bu sesler arasında dört ardışık aralık vardır.

5. Tanini 9; büyük mücennep 8 komadır. Bunlar kullanılan kuramsal büyüklük tarifleridir.

6. Dik Kürdî-Nîm Hicaz. Ortadaki aralık bu gösterimde 12 komalık artık ikilidir.

Cevaplar 5 ve 6

Bölüm 5 Dizi karar ve güçlü

1. Seslerin belirli aralık ilişkileriyle sırasını düzenler. Melodik cümlenin bütün davranışını tek başına açıklamaz.

2. Anahtardan sonra, ölçü işaretinden önce yer alır.

3. Si için koma bemolü; Fa için bakiye diyezi. Böylece Segâh ve Eviç ilişkisi okunur.

4. N18 Nevâ’da; N19 Rast’ta biter. Bu örnekte güçlü kalışı ve karar odağı karşılaştırılır.

5. Hayır. Güçlü, bu örneklerde önemli kalış odağıdır; gürlük veya yalnız tizliğe göre belirlenmez.

6. Örneğin başlangıç bölgesi, kalış perdeleri, cümlenin yönü veya karar davranışı. Bunlardan iki doğru özellik yeterlidir.

Bölüm 6 Rast Uşşak ve Hicaz

1. Karar Rast; güçlü Nevâ. N21’de iki odak ayrı kalışlarla gösterilir.

2. Karar Dügâh; alt kalıp Uşşak dörtlüsü.

3. Karar Dügâh; alt kalıp Hicaz dörtlüsü.

4. Uşşak’ta koma bemolüyle Segâh; Hicaz’da bakiye bemolüyle Dik Kürdî okunur.

5. İcradaki perde ilişkisi, özellikle inici bağlamlarda yazımdan daha pest bir kullanımla duyulabilir. Nota ve icra birlikte öğrenilir.

6. Hayır. Çıkıcı seyir genel bölge hareketini anlatır; kısa inişler ve geri dönüşler bulunabilir.

Cevaplar 7 ve 8

Bölüm 7 Seyir göçürme form ve eşlik

1. Başlangıç bölgesi, önemli kalışlar, genel yön veya karar davranışından iki özellik belirtilebilir.

2. Kalış süreleri ve son perdeler farklıdır. N24 Rast’ta tamamlanır; N25’in son perdesi Dügâh’tır.

3. Hayır. Nota yükseklikleri taşınmış; süre düzeni korunmuştur.

4. Bu eşit aralıklı nota okuma örneğinde Mi-Fa diyez tam sestir. Böylece Do-Re-Mi örneğindeki iki tam ses ilişkisi korunur.

5. İlk bölüm, farklı bölüm ve ilk bölümün geri dönüşü.

6. Çok kuvvetli eşlik melodiyi örtebilir. Bu denemede düşük gürlükle cümleyi açık duyabilmek hedeflenir.

Bölüm 8 Solfej ve kulak eğitimi

1. Anahtar, donanım ve ölçü. Ardından başlangıç sesi, tempo ve zor bölge gözden geçirilebilir.

2. Hayır. Ses sürerken düzenli sayım devam eder.

3. N31 bir oktav pest yazılmıştır; ritim ve nota adı düzeni aynıdır.

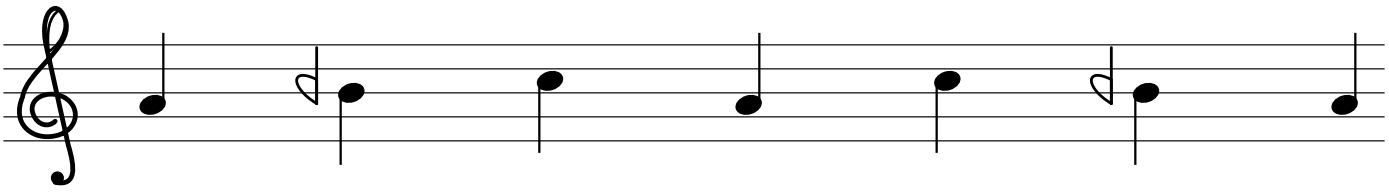
4. Çıkıcı. D1, Dügâh-Segâh-Çârgâh olarak seslendirilir.

5. Aynı. D2 Dügâh’ta başlar ve Dügâh’ta biter.

6. Bütünü, nabzı, genel hareketi ve bitişi dinlemek; sonra ayrıntıyı yazmak. Mutlak kulak tahmini aranmaz.

Dinleme uygulaması: D1 ve D2 aşağıdaki öğretmen örnekleridir. Başlangıç Dügâh’ı verilir; öğrenci nota adını mutlak kulakla bulmak zorunda değildir.

Çalışma D1D2

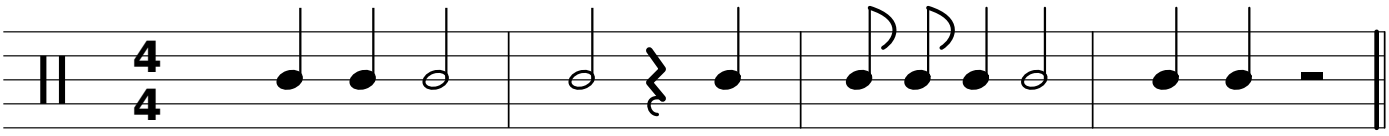

İlk üç ses D1; son dört ses D2’dir. Örnekler ayrı ayrı, eşit süreli notalarla seslendirilir.

Dikte ve final için öğretmen notları

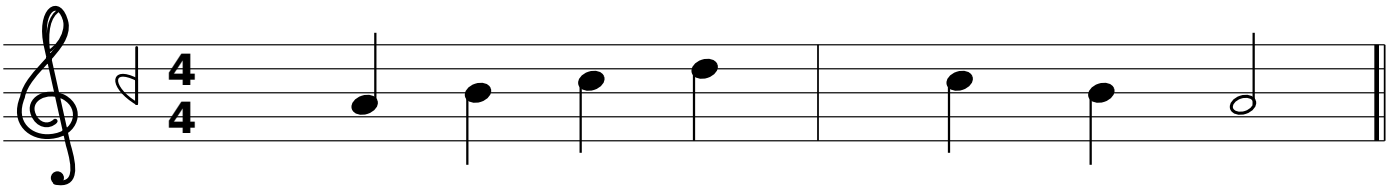
Dikte modelleri

Çalışma RD1

RD1: Aynı tempoda üç kez uygulanır. İlk döngüden önce dört dörtlük birim sayılır.

Çalışma PD1

PD1: Dügâh başlangıcı verilir; Uşşak perde ilişkisi öğretmen tarafından seslendirilir.

Final yazılı cevapları

1. Yükseklik pest/tiz; gürlük hafif/kuvvetli ilişkisidir. Aynı nota hafif ya da kuvvetli söylenebilir.

2. Sol ve Fa.

3. Evet. 2 + 1 + 1 = 4 dörtlük birim.

4. Sofyan dört zaman ve üç darb; Düyek sekiz zaman ve beş darbdır.

5. Bûselik doğal Si; Segâh koma bemollü Si. Acem doğal üst Fa; Eviç bakiye diyezli üst Fa.

6. Dörtlü; La Si Do Re olarak dört nota adı.

7. Rast’ın kararı Rast; Uşşak ve Hicaz’ın kararı Dügâh.

8. Uşşak: Segâh ve Çârgâh. Hicaz: Dik Kürdî ve Nîm Hicaz.

9. Göçürme ses ilişkilerini başka başlangıca taşır; geçki cümlede başka çeşni veya makam ilişkisini işler.

10. Son perde Dügâh; donanım Si için koma bemolüdür.

Açık uçlu cümle üretimlerinde tek nota dizisi zorunlu değildir. Ritim, donanım, kalış ve karar koşulları ayrı ayrı değerlendirilir.

Kısa sözlük

Terim	Bu kitaptaki başlangıç açıklaması
Nazariyat	Müziğin ses, ritim, perde ve yapı ilişkilerini açıklayan kuramsal bilgi.
Porte	Nota konumlarını gösteren beş çizgi ve araları.
Anahtar	Portedeki nota konumlarının adlandırılmasını belirleyen işaret.
Perde	Türk müziğinde ses konumlarını adlandıran kavram.
Nabız	Takip edilen düzenli zaman akışı.
Ritim	Ses ve sus sürelerinin oluşturduğu düzen.
Ölçü	Belirli süre birimlerini ölçü çizgileri arasında düzenleme.
Usul	Süre ve ağırlık ilişkisi taşıyan darpların döngüsü.
Aralık	İki ses arasındaki yükseklik ilişkisi.
Çeşni	Bir perde çevresindeki karakteristik aralık ve cümle ilişkisi.
Dizi	Sesleri belirli aralık ilişkileriyle sıralayan yapı.
Donanım	Anahtardan sonra yer alan değiştirici işaretler.
Karar	Makam cümlesinin tamamlanma odağı olarak çalışılan perde.
Güçlü	Seçilmiş makam örneklerindeki önemli kalış odağı.
Seyir	Makam ilişkilerini cümleler boyunca kullanma yolu.
Göçürme	Ses ilişkilerini başka başlangıç çevresine taşıma.
Geçki	Cümlede başka çeşni veya makam ilişkilerini işleme.
Solfej ve dikte	Notayı sesle okuma; duyduğunu yazıya aktarma.

Bu sözlük başlangıç açıklamaları içerir. Terimlerin tarihsel kullanımları, kuramsal ayrıntıları ve istisnaları sonraki kitaplarda genişletilecek.

Kaynakça

Metin içindeki köşeli numaralar bu listedeki kaynaklara karşılık gelir. Makam ve usul bilgileri resmî yayıncı, TDV ve MEB sayfalarıyla kontrol edilmiştir. Erişim tarihi 5 Ekim 2026’dır.

[1] İsmail Hakkı Özkan. İlk basım 1984. Türk Musıkisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm Velveleleri. Türkçe; orta ve ileri başvuru. Kullanılacak güncel baskının yılı doğrulanmalı. Bu kitapta basılı kitabın tam metninden alıntı yapılmamıştır.

[2] İsmail Hakkı Özkan. 2003. Makam. TDV İslâm Ansiklopedisi. Türkçe; makam bileşenlerini ve tarihsel kavramları kontrol etmek için.

[3] İsmail Hakkı Özkan. 2007. Rast. TDV İslâm Ansiklopedisi. Karar, güçlü, dizi ve yazım kontrolü.

[4] İsmail Hakkı Özkan. 2012. Uşşak. TDV İslâm Ansiklopedisi. Alt yapı ve Segâh’ın icra bağlamını kontrol etmek için.

[5] İsmail Hakkı Özkan. 1998. Hicaz. TDV İslâm Ansiklopedisi. Dik Kürdî, Nîm Hicaz ve Hicaz makamı yazımı.

[6] İsmail Hakkı Özkan. 2007. Nîm Sofyan. TDV İslâm Ansiklopedisi. İki zamanlı başlangıç usulü.

[7] İsmail Hakkı Özkan. 2009. Sofyan. TDV İslâm Ansiklopedisi. Dört zaman ve üç darb ayrımı.

[8] İsmail Hakkı Özkan. 1994. Düyek. Türkçe. Sekiz zaman ve beş darb; Düyek 8/8 süre düzenini kontrol etmek için.

Kaynaklar ve ileri okuma

[9] Cinuçen Tanrıkorur. 1988. Acem Aşiran. TDV İslâm Ansiklopedisi. Fa konumlarının oktava göre perde adları.

[10] İsmail Hakkı Özkan. 1999. Irak. TDV İslâm Ansiklopedisi. Irak ve Eviç ilişkisi ile bakiye diyezi.

[11] İsmail Hakkı Özkan. 2007. Peşrev. TDV İslâm Ansiklopedisi. Hâne, mülâzime ve teslim terimlerini karşılaştırmak için. İlgili Saz Semâisi maddesi.

[12] Gavin Jared Bala ve Kirk Miller. 2024. Unicode request for Turkish and Arabic accidentals. İngilizce teknik belge ve ücretsiz PDF. İşaretleri, kuramsal model ve icra ayrımını kontrol etmek için.

[13] Standard Music Font Layout. Arel Ezgi Uzdilek accidentals. İngilizce açık teknik başvuru. İşaret adları ve standart glyph karşılıkları.

[14] MEB OGM Materyal. Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması THM 11 çevrimiçi sürümü. Türkçe ücretsiz dijital ders kaynağı. Aralık adları ve sayısal özet için. Bu dijital sürümün tam yazar ve yıl künyesi doğrulanmalı.

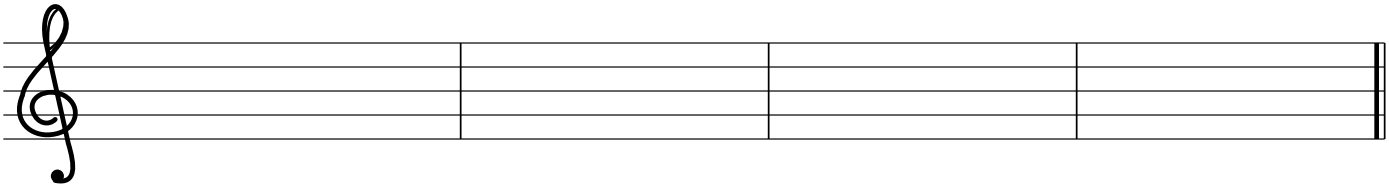
[15] Robert Hutchinson. Eylül 2025 çevrimiçi sürümü. Music Theory for the 21st Century Classroom. İngilizce; temel nota, süre ve Batı müziği karşılaştırmaları için ücretsiz üniversite kitabı ve alıştırma PDF’leri.

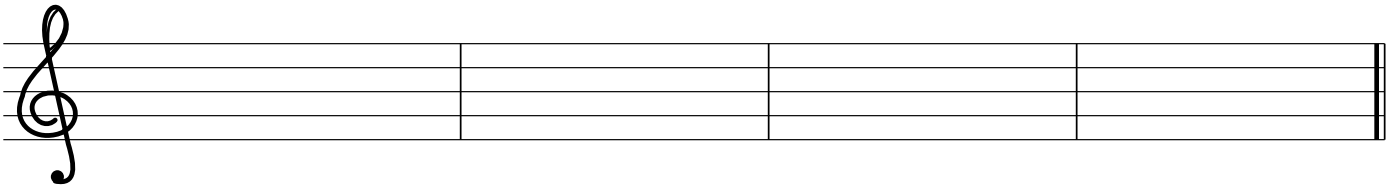
Kaynakların nota görselleri bu kitaba kopyalanmamıştır. Numaralı çalışmalar özgün öğretim modelleridir. Makam değerlendirmesinde notayı ve yaşayan icrayı birlikte incele.

Kendi kısa çalışmam

Birinci ve ikinci porteye seçtiğin makamda dört ölçülük iki cümle yaz. İlk cümlede Nevâ çevresinde kalış; ikinci cümlede karar perdesine dönüş dene. Donanımı yaz ve her ölçünün süre toplamını kontrol et.

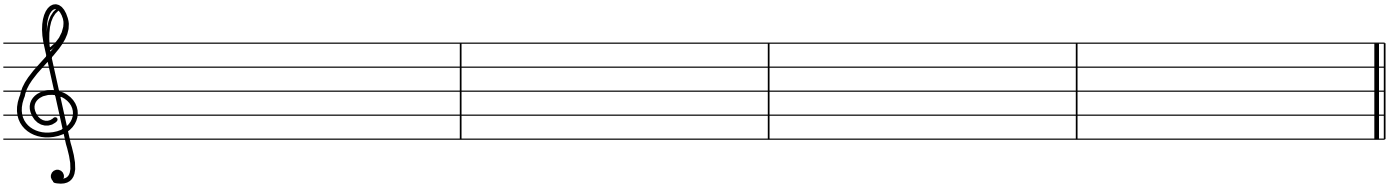
Birinci cümle ve ikinci cümle

Üçüncü porteyi zorlandığın bir örneği yeniden yazmak için kullan. Nota adlarını önce porteden oku; yalnız gerekli yerlerde geçici hatırlatma ekle.

Tekrar alanı

Tarih	Çalıştığım örnek	Tekrar edeceğim nokta
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

İkinci kitaba geçiş

İkinci kitapta yeni makam ve usullere geçmeden önce, bu kitaptaki okuma ile dinleme becerilerini birlikte kontrol et.

Hazır olduğum beceri	Gösterdiğim örnek	Kontrol
Sol ve Fa anahtarında başlangıç notalarını okuyorum.	N33 N34 N30 N31	_____
Uzun ses ve suslarda nabzı sürdürüyorum.	N35 N08 N29	_____
Nîm Sofyan Sofyan ve Düyek’te sayım ile darbı ayırıyorum.	N36 N07 N44	_____
Temel perdeleri ve değiştirici işaretleri tanıyorum.	N37 N38 N12	_____
Dörtlü ve beşliyi nota adı sayımıyla buluyorum.	N13-N16	_____
Karar ve güçlü ilişkisini cümlede gösteriyorum.	N18 N19 N21-N23	_____
Kısa ritim ve perde diktesi yazıyorum.	RD1 ve PD1	_____

Sonraki kitabın ilk adımları

• Aralık yazımı ve yeni çeşnileri eski örneklerle karşılaştırmak.

• Uşşak ve Hicaz’dan yeni makam örneklerine geçerken asma karar ve seyri incelemek.

• Küçük usulleri genişletmek; sekiz ölçülük deşifre ve dikteye hazırlanmak.

• Göçürme, ahenk, biçim ve makamsal eşlik seçeneklerini daha ayrıntılı çalışmak.

Öğretmen görüşü _____

Önce pekiştireceğim iki konu _____

Kitap 1 sürüm 3.1. Kitap 2 ve Kitap 3 için orta ve ileri kapsamlar planlanmıştır. Sonraki seviyeye geçerken öğretmenin okuma, ritim ve perde uygulamasını birlikte değerlendirir.